

CONCETTA LA MAZZA

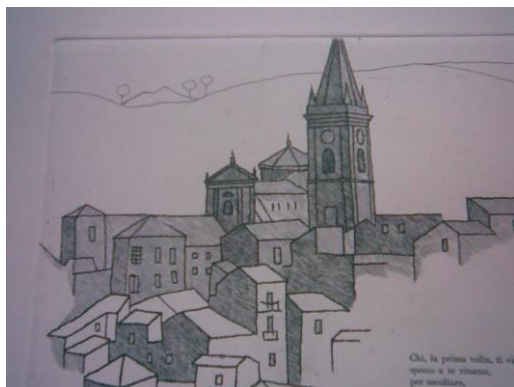
Handan við bláan himininn

Ævisaga

Concetta La Mazza fæddist í Novara di Sicilia árið 1936, elsta dóttir Domenico La Mazza og Teresu Correnti. Árið 1950, eftir sársaukafullt tímabil þar sem hún hafði „trúað“ móðursystur sinni, gekk hún til liðs við foreldra sína í Domodossola, þar sem hún býr enn ásamt eiginmanni sínum Giuseppe. Hann á þrjú börn: Armando, Luciano og Daniela. Undanfarið hefur yfirþyrmandi löngun til að minnast æsku sinnar í Novara smeygt sér inn í huga hans og hér er fæðing þessarar innilegu, persónulegu dagbókar, en full af sögum og tilvísunum í umhverfi þess tíma: bæinn, sveitina, fólkið, venjur, hefðir þess svæðis á myrkum árum síðari heimsstyrjaldarinnar.

Frumorka ritunar

Litla Concetta er falin frændum sínum og óviljug neydd til að búa í Castrangia í skála fjarri bænum og félögum hennar. Þannig ferðast hann sína persónulegu Via Crucis í einveru á erfiðum stríðsárum á milli hungurs, fáfræði þess tíma, hjátrúar og illrar meðferðar. Eftir stríðið, hinn óumflýjanlegi brottflutningur og náttúrulega erfiða byrjunin í norðri.

Allt þetta er sagt með augum lítillar stúlku sem rifjar upp stig vaxtar sinnar í minningunni og sem með undraverðum ferskleika og fíngerðum þræði kaldhæðni gefur okkur aftur ánægjuna af því að lesa - loksins - táknræna sögu um fjölskyldusamfélagið okkar, fær um að hreyfa okkur djúpt og það tilheyrir hverju og einu okkar.

Í þessari stuttu skáldsögu eftir Concetta La Mazza, skrifin grafa undan hverri reglu og hverfa aftur til uppruna sinnar, laus við hvers kyns formræna teikningu, knúin áfram af furðulegum innri lífsprótti, verða þau að ólgandi á sem yfirgnæfir allt, það er hellirigning sálarinnar.

Fígúrirur frændanna, Antoníu og Michele, eru eftirminnilegar, rétt eins og ímynd Novara er áfram jafn rausnarleg, umvefjandi og ljúf og hún er hörð og hörð.

Að lokum, erfið umskipti yfir á unglingsárin þegar hið óbætanlega gerist, en Concetta litla gefst ekki upp við hin hörmulegu örlög, þökk sé hugrekki sínu og óbilandi von um framtíðina, þökk sé augum hennar sem hafa getað horft... út fyrir himininn. blár!

NINO BELVEDERE

„Reynslan hófst fyrir mig. Það var líklega heitur dagur, sumarið 1938 var að byrja, ég var tveggja ára og frænka kom að sækja mig. Í taupoka setti hún blússu og tvö pör af nærbuxum, svo ókunnugt um allt sem ég fór úr húsi. Ég var svo lítill að ég gat ekki áttað mig á því að Via Crucis minn myndi byrja þann dag.“

Handan við bláan himininn

Fyrsti kafli - Föðurheimilið

Núna er þetta gömul óbyggð rúst, kæfð af kóngulóarvefjum og nagað af mölflugum, en fyrir löngu síðan, í Novara, bæ sem liggur undir tignarlegu virki á Messina-fjöllum, í húsasundi í Engia-hverfinu var hús nálægt gosbrunninn. Inngangsdyrnar opnuðust á innri stiga sem lá upp á fyrstu hæð þar sem var lítið herbergi með viðarplanka: það var svefnherbergið. Þú fórst upp og þar var eldhúsið, ef svo mætti kalla. Í einu horninu var steinhella sem eldurinn var kveiktur á og járnþrífótur sem notaður var til að styðja við pastapottinn. Á móti hangandi á kolsvörtum veggnum, tréskófla, tvö sigti, eitt lítið og annað stórt, brauðbakstursofninn, til hliðar hálf rotin kista, borð, tvö „furrizzi“ og einhver rjúkandi stóll. Loks var herbergi, með litlum svölum með útsýni yfir húsasundið, þar sem var bara einbreitt rúm. Sú hola var konungsríkið þar sem afi hans bjó, sem var ekkja 1934. Undir stiganum hafði verið búið til steinsnyrtistofa með loki úr viði. Þar sem engar fráveitur eru, hlýtur sá síðarnefndi að hafa verið til þess

fallinn að draga úr fnyknum sem gafst af. Eðlilega vantaði húsið rennandi vatn og rafmagn, þægindi sem jafnvel barónarnir höfðu ekki í þá daga. Við hliðina var viðarhlið sem leiddi inn í bjálkann þar sem hæurnar settust á við.

Í þessu horni, úr þessum heimi, bjó mamma, sem var saumakona, með afa, tveir bræður og systir, öll eldri en hún, voru gift og bjuggu einnig í Novara. Móðir mín var ljóshærð, grönn, mjög veikburða í byggingu, hún hafði mjög viðkvæma svip og það sem var mest áberandi við andlitið, hvítt sem mjólk, voru tvö stór blá augu, næstum alltaf hrædd og sorgmædd. Kannski hafði skyndilegt andlát móður hennar, þegar hún var tuttugu og fjögurra ára, verið orsök líkamlegrar og siðferðilegs veikleika hennar.

Nokkrum árum eftir andlát ömmu minnar hitti móðir mín, þökk sé afskiptum einnar guðmóður sinnar, heillandi prinsinn sinn. Faðir minn var af aðalsfjölskyldu frá Badiavecchia, sem rak krá með tóbaksverslun og matvælum. Þetta var fjölskylda dugnaðarfólks og faðir minn var maður, að öllu leyti, mjög myndarlegur, hár, dökkur, sjálfsöruggur og framtakssamur. Hann bjó í þorpi fjarri bænum: fótgangandi, á góðum hraða, kom hann eftir hálf tíma. Faðir hans dró kol. Móðirin var kraftmikil kona, á morgnana fór hún til Novara með múldýrið til að kaupa það sem hún útvegaði í búðinni: tóbak, salt og matvöru. Hann klæddi sig alltaf glæsilega með stórt svart sjal um hálsinn, hann keypti líka blaðið til að halda viðskiptavinum sínum upplýstum. Það var eina búðin í hreppnum og vellíðan í því húsi, þótt átta munnar væru til að metta, vantaði ekki.

Seint á kvöldin hjálpaði hann með prýðishugleiðingum sínum, sem eru nú þrotinnar fastagestur - og veskið sitt - með því að þynna vínið með lituðu gosi. Þar sem börn erfa ekki alltaf vinnu foreldra sinna hafði faðir minn lært skósmiðinn. Eftir trúlofun sem stóð í nokkra mánuði fóru faðir minn og móðir, einu sinni gift, að búa til ástarhreiður í húsinu við gosbrunninn í Engia-hverfinu. Nákvæmlega níu mánuðum síðar kom ég í þennan heim og samkvæmt heilögum sunnlenskum sið var ég nefnd í höfuðið á ömmu minni, Concettu. Þrátt fyrir ungan aldur var ég með dökka og hrukkotta húð, ég var alltaf að gráta. Afi, þar sem við áttum ekki

vöggju, neyddist til að rugga mér allan daginn í fanginu á sér, á kvöldin svaf ég í stóra rúminu hjá pabba og mömmu. Eftir allt saman var ég mjög ljót og óþolandi. Nokkrum mánuðum síðar, þar sem vinna var af skornum skammti í landinu, ákvað faðir minn að fara að vinna á Sardiníu. Þegar hann fór til hinnar eyjunnar yfirgaf hann móður sína með grátandi barnið og aðra skepnu sem sparkaði í móðurkvið hennar.

Þegar ég var tuttugu mánaða gömul fæddist Rósa systir mín. Nafnið var frá móðurömmu. Ólíkt Concetta var Rosa - aftur að sögn móður minnar - falleg, með hvítt og bleikt yfirbragð, brúnt hár sem rammaði inn samfelld andlit skreytt tveimur fallegum bláum augum: blóm, eins og hún heitir! Svo mikið að þegar mamma fór í gosbrunninn til að ná í vatn með Rósu í fanginu spurðu vinkonur hennar hvernig væri hægt að fæða tvær gjörólíkar dætur. - Chista cà, Rusina, sì ch'ievi billicchia, ma l'otra... - Þessi, Rosina, já hún er falleg, en hin... sögðu vinkonurnar með gríni. Á meðan í þessu ástandi hélt ég áfram að vera órólegur, eins og ég skynjaði fyrirboðann um þrautagöngu mína, sem ég, Guði sé lof, þoldi, jafnvel þó ekki með uppgjöf.

Til að segja restina af sögunni, fyrst verð ég að kynna þig fyrir Antoníu frænku minni, í stuttu máli, zì 'Ntuoia. Hún var eldri systir móður minnar, á milli þeirra var sautján ára munur. Hún var lágvaxin, þykk kona, með óhreint hár sem féll yfir augun. Vanrækt andlit hans leit út fyrir að vera eldra en hann var í raun og veru og það var bara svo mikil niðurlæging í tómu augnaráðinu hans. Þegar hún var tvítug, á þeim tíma giftingaraldurs, giftist hún eiginkonu sinni, sem var nýkomin úr vinnu í Sempione-göngunum, sem var ekkja og átti þriggja ára gamlan son. Þessi maður, Michele frændi minn, zì Micheri, var lágvaxinn maður og leit út eins og plebejask eintak af Vittorio Emanuele III konungi, hann bjó í húsi sem hann átti í götu í bænum sem var mjög einkennandi fyrir næstum tveggja metra breið þrep.. Þetta var fallett hús. Á neðri hæð var trésmiðurinn með stórum miðlæga borði með skrúfu, tveimur veggskápum þar sem hann geymdi raspa, meitla, grind, rist og skrúfur, rennibekk til að rúlla fætur borðanna sem hann smíðaði, til að brýna flugvélar og blað, viðareldavél með potti til að vökva límið, bretti sem hrúgast upp um allt,

nokkrar sagir festar við vegginn, lukkugripir eins og hestaskór, geitahorn og skjaldbökuskin, í stuttu máli, einn af þessum stöðum sem skv. nú tilheyr þeir aðeins heimi minninganna.

Viðarstigi lá upp á fyrstu hæð, þar voru tvö rúmgóð herbergi með keramikflísum, lúxus í þá daga, skenkur sem frændi minn gerði, sófi, borð og nokkrir stólar ofnir með raffia, eins konar grænmetisreipi. Frá svölunum með útsýni yfir götuna um miðjan ágúst, þegar göngur himinloftsins fóru upp í átt að Abbey, var hægt að snerta krýnt höfuð Madonnu með hendinni. Af annarri hæð gat maður séð Rocca Salvatesta og á móti, í gegnum sprungu á milli húsanna, gat maður dáðst að hinu glæsilega landslagi fjallanna sem smám saman teygði sig út fyrir himinbláan himin, þar til komið var að sjónum þar sem, sérstaklega á köldum vordögum þegar engin mistur var, mátti sjá Vulcano á jaðri sjóndeildarhringsins og svo Lipari, Stromboli og allar hinar eyjarnar: náttúrulegt sjónarspil, glitrandi fjöllitað póstkort.

Annar stigi fór upp á fyrstu hæð, þar sem eldhús og svefnherbergi voru, sá fyrsti var mjög rúmgóður og búinn viðarofni fyrir brauð og steypujárns kolaeldavél til eldunar. Þetta var án efa fallett hús, fyrir utan óþægindin í eldhúsinu án vaska með niðurfalli til að sinna nauðsynlegri heimilisstörfum. Í þá daga voru nokkur þægindi enn óhugsandi. Reyndar var vatnið tekið úr almenna gosbrunninum í sinkkvart og síðan flutt á aðra hæð þar sem því var hellt í stóra terracotta skál til að þvo leirtauið. Þar sem ekkert niðurfall var frá vaskinum var vatnið úr skálinni komið aftur á jarðhæðina og skolað niður í klósettið. Fyrir konu var þetta mjög þreytandi vinna. Hið þrjóska og niðurlægjandi ástand, á mörkum hvers þolgæðis mannsins, náði hámarki um kvöldmatarleytið þegar Antonía frænka, af virðingu fyrir eiginmanni sínum, þurfti að borða af sama diskum og hann hafði borðað áður, og ef til vill endurtók guðsonurinn það sama, en ég man ekki ákveðna minnið á þetta.

Michele frændi var drungalegur og grátbroslegur maður jafnmikill vinnumaður og fífl, í stað hjarta hafði hann sandsteinshamra. Í augum hans hef ég aldrei séð blik af blíðu eða samúð í garð annarra. Hún aðskildi

frænku sína heima til að passa son sinn, hún þurfti að útbúa mat, vera þjónn hans og segja alltaf já, já, já. Hann gat ekki einu sinni horft út á svalirnar, annars yrðu vandræði, en næstum á hverju kvöldi eftir vinnu fór hann á krá með vinum sínum að drekka.

Hann kom heim hnípanði, rennblautur af svita og með óþefjandi andardrætti sem var ómögulegt að vera nálægt. Þess í stað beið frænka mín, við olíuljósið, eftir honum fram á nótt án þess að borða. Þegar litli kóngurinn kom til baka - hann hafði oft ekki einu sinni kraft til að klifra upp stigann - örmagna, yfirgaf hann sig á rykugum vinnubeknum og dvaldi þar alla nóttina til að verða edrú. Þrátt fyrir allt huldi Antonía frænka hann með úlpu og sat elskulega við hliðina á honum til að vaka yfir honum til morguns. Þannig liðu árin og í skiptum fyrir slíka tryggð gat hún ekki einu sinni farið til ættingja sinna til að forðast atriði. Hann, afbrýðisamur, smámunasamur og yfirlætisfullur, fór að kaupa fyrir hana tár, greiða, hárspennur og annað til að koma í veg fyrir að hún færi út úr húsi. Þegar þeim var boðið í brúðkaupsathöfn kom Michele frændi ekki heim fyrr en á síðustu stundu og Antonia frænka gat ekki farið ein fyrr en ættingjunum tókst að hafa uppi á eiginmanni hennar. Öðru hvoru tókst þeim að sannfæra hann, í önnur skipti kom hann í tæka tíð en svo, í miðri veislu, hvarf hann og Antonía frænka, vonsvikin og óánægð, sneri heim alla vega mogia mogia. Með tímanum safnaði hún beiskju og sorg, gat ekki sagt neinum út úr henni vegna þess að hún var einangruð, hún var bráð hræðilegra höfuðverkja og tannpína sem kvöldu hana í heilar vikur.

Einn daginn hringdi nágranni, svo góður og guðrækinn, í zio Michele og ávítaði hann fyrir alla þá illa meðferð sem hann lét konu sína líða: - Þú ættir að skammast þín - hún öskraði á hann - að láta slíka konu þjást... Antonía þarf að skammast sín. fáðu þér loft, þú þarft ekki að aðskilja hana heima, hún ætti að fara út, fara í messu, fara til ættingja, eins og allir kristnir gera. Umfram allt þarf hún að ganga, aðeins þannig hverfur höfuðverkurinn...- nágranninn tók sér smá pásu, hélt svo áfram og sagði: - innan við klukkutíma héðan, gangandi niður múlaslóð, við eigum land og lítið hús mjög hóflegt með eldhúsi undir þaki og öðru aðeins röku herbergi sem hægt er að nota sem svefnherbergi á sumrin. Í þessu landi eru

heslihnetur, fíkjur, mandarínur, mispels, vínber, zizzole, epli, perur, ólífur, í stuttu máli, allt gott.

Eins og þú veist þá þarf ég að passa frænku mína eftir andlát bróður míns og get ekki lengur séð um sveitina þannig að mér datt í hug að selja það. Af hverju kaupirðu það ekki? Þannig að konan þín gæti andað að sér fersku lofti... Michele frændi hikaði í upphafi en fór svo að heimsækja hana og sannfærði sig jafnvel um að kaupa það. Á skömmum tíma var gengið frá samningnum og eignin varð hans. Svona, eftirherma Vittorio Emanuele III, sífelld snjallari og svikari, lagði til Antoníu frænku: - þú munt læra að tína fíkjur og þurrka þær. Þegar þú þarft að þvo fötin þín muntu fara niður að ánni og fá vatnið sem þú þarft til að drekka og elda með því að grafa holu í sandinn til að hreinsa hann. Við gætum farið á eftirlaun til að búa í sveitinni: Ég mun vinna sem smiður fyrir fjölskyldurnar sem búa í nærliggjandi þorpum San Basilio, Vallancazza, Badiavecchia og Piano Vigna. Það verður óþægilegt á veturna þegar áin bólgnar en ég mun yfirstíga þessa hindrun. Þú munt aftur á móti geta notið sveitarinnar. Með niðurdrepandi augnaráðið gerði Antonía frænka enn og aftur eins og henni var skipað: - Cuomu tu voi, eu fazzu. - Eins og þú vilt, ég geri það, svaraði greyð hlýðni.

Kafli tvö - Út af þessum heimi

Snemma vors 1936 fluttu fátæka konan og Micheri frændi til Castrangia, í sveitinni, nálægt læknum. Í hinum ýmsu þorpum Badiavecchia, San Basilio og Vallancazza breiddist orð um að hann væri í öllum tilvikum til taks og fólk kallaði á hann í verkið. Í þá daga var sá siður, jafnvel þótt undarlegt megi virðast í dag, að þegar þeir þurftu borð, glugga, hurð eða fataskáp, þá hringdu þeir í smiðinn og hýstu hann á heimili sínu: þeir spunnu sér vinnubekk og útveguðu nauðsynlegur viður. Michele frændi kom með verkfærin og var á staðnum þar til verkinu var lokið.

Þeir kölluðu hann til að höggva tré og létu það þorna í nokkur ár. Stofn trésins var síðan fest á vegg. Smiðurinn hélt á saginu að ofan og aðstoðarmanni að neðan: "Serra serra mastro lascio che dumè fagimmo a cascia" (Sá sá ó mikli meistari að á morgun munum við búa til kistuna).

Trjástofninn var festur á vegg. Með risastórri sög fengu þeir borðin og með þeim byggðu þeir glugga, rúm, fataskápa. Til að sinna þessu starfi stóð hann upp klukkan 4 og lagði af stað með poka sinn og járn. Þegar hann kom á heimili sitt buðu viðskiptavinir honum nýmjólkuð mjólk með lauk og brauði. Í hádeginu, pastadiskur og ostur. Í rökkri hætti hann að vinna og þeir gáfu honum heimabakað brauð sem fyrstu útborgun áður en reikningurinn var gerður á sunnudaginn í Novara.

Nokkur ár liðu og sonur hans, Turillu, var orðinn fullorðinn og skildi af eigin raun að hann ætlaði ekki, fyrir neitt í heiminum, að eyða restinni af lífi sínu í einangrun í sveitinni. Hann hafði lært iðn föður síns en langaði til

að sérhæfa sig og verða skápasmiður. Honum tókst að sannfæra föður sinn um að senda hann til borgar þar sem möguleiki var á að læra þá list. Hann flutti til Catania og eftir tveggja ára iðnnám varð hann mjög góður, fannst hann tilbúinn í það starf og þar sem hann var orðinn nítján taldi hann að kominn væri tími til að stofna sína eigin fjölskyldu. Hann hafði þekkt smaladóttur í mörg ár og ákvað að gifta sig en það fór gegn vilja Zi Micheri sem hefði viljað að sonur hans giftist konu í hans stétt. Í þá daga, ótrúlegt, en það var svona: að iðnaðarmaður giftist hirðisdóttur var mikil vanvirðing. Mikil átök komu skyndilega upp á milli föður og sonar sem varð til þess að Turillu braut sig endanlega frá föður sínum og stjúp móður. Með nýju fjölskyldunni fór hann af landi brott og fluttist til Como þar sem hann græddi mikið með vinnu sinni.

Frændurnir áttu engin börn, þannig að við brottför Turillu voru þeir látnir einir fyrir fullt og allt. Sú sem þjáðist mest af þessari einangrun var Antonía frænka sem eyddi deginum í að tala við fuglana, flugurnar og moskítóflugurnar sem suðuðu í kringum hana. Í þeim helli í sveitinni átti hann ekki kost á að tala við neinn. Aðeins í tilefni af mikilvægum hátíðum eins og jólum, páskum eða hátíð Madonna Assunta um miðjan ágúst gafst honum tækifæri til að fara í þorpið til að heimsækja mömmu. Í einni af þessum heimsóknum, eftir að hafa kvartað í langan tíma yfir ástandi sínu, lagði hún til við systur sína: - Kæra Teresa, ég tók eftir því að þú átt í of miklum vandræðum með tvær litlar stúlkur, feldu mér Concetta svo þú verðir frjálssari að helgaðu þig litlu. Ég fer með hana í sveitina þar sem loftið er betra og mun gera henni gott - Móðir mín var óörugg í upphafi en síðan, eins og alltaf, í ljósi þess að hún var auðskilin, á bak við brýna kröfu systur sinnar samþykkti hún.

Reynslan hófst fyrir mig. Það var víst heitur dagur, sumarið 1938 var að byrja, ég var tveggja ára og frænka kom að sækja mig. Í taupoka setti hún blússu, tvö pör af nærbuxum og ómeðvituð um allt sem ég fór út úr húsi. Ég var svo lítill að ég gat ekki áttað mig á því að Via Crucis mín myndi byrja þann dag. Við gengum eftir múlabrautinni þar til eftir hálf tíma eða kannski meira vorum við komin á þennan einmana stað með hinu ekki mjög traustvekjandi nafni Castrangia (Cassandra!) eins og til að boða ógæfu, í

stuttu máli, nafnið var þegar heil dagskrá, jafnvel ef ég gæti ekki áttað mig á því á þeim tíma. Eiginmaðurinn tók mér upphaflega velkominn, frænkan keypti mér af og til sælgæti til að fá samúð mína og þegar hún fylgdi mér til Novara í heimsókn til mömmu hélt hún alltaf fram að ég þyrfti ekki að fara heim en það væri betra að alast upp hjá henni sem var ein og að hún yrði mamma mín. Ég gat ekkert gert nema hlýða.

Á meðan sneri faðir minn aftur frá Sardiníu, var aðeins í viku, nóg til að móðir mín yrði ólétt, og fór aftur. Við vorum árið 1939 og árið eftir fæddist Antonietta. Ég man enn óljóst eftir því að Antonía frænka mín fór með mig til Novara til að hitta mömmu og ég sá systur mína í fyrsta skipti. Mig langaði að vera heima til að dekra við Antonietta litlu en frænka mín, sem stjórnaði lífi mínu meira og meira, stíf eins og hermaður, sagði við mig: - Turnemmu a casa, ti fazzu eu 'na bella causitta - (Við skulum fara heim, Ég skal passa þig fallega dúkka).

Þegar við komum að skálanum setti hann í fangið á mér tusku „causitta“ með rauðmáluð, ógnvekjandi augu. Ég varð hræddur. Það var tímabil sem ég grét alltaf vegna þess að ég vildi fara aftur til Novara til afa míns og móður en það var engin leið til að sannfæra Zi Antonia: hjarta hennar var steindautt og heyrnarlaust fyrir hverri kvörtun minni. Fyrstu þrjú árin eyddum við miklum tíma í sveitahúsinu í Castrangia, þar sem ekki var lifandi sál, aðeins sjaldan sáum við orlofsmenn í húsunum á víð og dreif.

Á sunnudögum fórum við í sveitina og ég fór að heimsækja mömmu, litlu systur mínar og móðurafa. Afi var góður maður með yfirvaraskegg. Hann bar með sér neftóbak sem hann þefaði af og til. Á veturna tók hann mig undir yfirhöfnina og fór með mig á torgið til að kaupa sælgæti og smakka vínið á "Sciancaditta" kránni fyrir ofan spítalann. Um kvöldið komum við aftur til Castrangia.

Sum kvöldin fór frændi minn að æfa með hljómsveitinni, þar sem hann spilaði á básúnu, stoppaði svo til að drekka á gistihúsinu og sneri aftur hress í sveitina. 500 metrum frá Castrangia byrjaði hann að kalla "Concettina, 'ntoia...". Heima hafði frænkan í millitíðinni útbúið leirpottinn til að hita vatnið á þrífótinum. Þegar eldamennska var hálfnuð

lét hann hella sleif af sjóðandi vatni, kannski til að farga víninu. Á járnþönnu útbjó frænka mín laukinn með tómötunum til að krydda pastað. Laukurinn var vaneldaður og fékk mig til að æla. "Borðaðu, annars tek ég beltið og gef þér líkin...".

Í þá daga var kona af feneyskum uppruna ljósmóðir í San Basilio. Þegar áin var full á veturna bar Michele frændi hana á öxl sér (ciancalea) til að kaupa í apótekinu í Novara. Hann stoppaði heima og sagði "Antonia, gefðu henni sjal þar sem það er kalt". Aumingja frænkan, ég veit ekki hvort hún skildi að hún væri elskhugi Michele.

Ég var nú fimm ára, einangruð í sveitinni, án þess að tala við nokkurn mann var ég orðin eins og villt dýr. Ég skammaðist mín fyrir alla. Þegar við fórum til Novara faldi ég mig því ég var hræddur við fólk. Nágrannarnir áttuðu sig á þessari umbreytingu og því ráðlögðu þeir frændum mínum að senda mig í leikskólann. Sem betur fer voru frændurnir sannfærðir. Svo einn morgun sendi frænka mín Michele frænda minn til að kaupa handa mér kex og setja í hvítu strákörfuna sem amma föður míns hafði gefið mér. Ásamt kexinu setti hann ferskt egg. Hann fylgdi mér á leikskólann sem staðsettur er nálægt þorpinu. Þegar nunnan opnaði hurðina til að taka á móti mér fór ég að öskra. Gríptur af hræðslu, kastaði ég körfunni á gólfið, eggjið splundraðist og fór að skíta gólfið alls staðar. Frænka mín refsaði mér með því að lemja mig harkalega og fór með mig heim. Þannig að fyrsti dagurinn minn í leikskólanum varð líka sá síðasti.

Það gerðist, frá því ég var fjögurra ára, að frændi minn sagði: "Concettina, farðu til Novara til að fá mér carmieri (róandi lyf) fyrir höfuðverkinn." Ég hljóp eftir múlabrautinni eins og frekja, ég fór í gegnum Greco-héraðið, stoppaði stundum við gosbrunninn til að svala þorsta mínum og ég kom í "du Surcittu" apótekið. Hann, lyfjafræðingur, undrandi sagði vinum sínum að á stuttum tíma væri ég að fara til og snúa aftur frá Novara eins og elding. Fimm ára gömul fóru þau með mig til Barcelona til fjarskyldra ættingja. Þar sá ég og hlustaði á undrun mína í fyrsta skipti... útvarpið! Við fórum líka út í búð til að kaupa stykki af ertulituðum klút.

Söluaðstoðarmaðurinn lagði til: - Kauptu líka hattinn og hvíta trefilinn -. Á endanum voru þær sannfærðar og afgreiðslustúlkan gaf okkur tvær fríar leifar af glansandi bláu og ljósbláu satíni. Daginn eftir fórum við með efnin til mömmu sem bjó til fötin á nokkrum dögum. Á sunnudaginn leið mér eins og dætur markísanna og barónanna Novara.

Veturinn 1941, í miðju stríðinu, ákvað faðir minn, eftir að hafa lokið starfi sínu á Sardiníu, með vini sínum að leita gæfu sinnar í norðurhluta borgarinnar og lifa á því að taka við gömlu starfi sínu sem skósmiður. Það var sú tilfinning í loftinu að móðir mín vildi ganga til liðs við pabba og ég var pirruð yfir þessu, svo mikið að ég renndi mér undir rúmið hans, klæddi mig af og horfði á tvö hrísgrjónakorn framtíðar geirvörtur með hrúður vegna þess að frænka mín þvoði mig aldrei. Ég tók þá af ofbeldi. Ég man að ég sá blóð því ég hafði slasað mig. Ég fór í strigaskyrtuna sem þurfti dag og nótt, svo kjólinn og enginn tók eftir því.

Áður en hún fór reyndi móðirin að fara út úr húsi afa í röð og reglu og sá greyið var einn eftir. Honum datt í hug að setja inn rafljós, í þá daga forréttindi höfðingjanna. Áður var „u lusu“ notað fyrir jarðolíu. Michele frændi var í uppnámi: nokkrum dögum síðar hringdi hann í rafvirkjann og lét hann líka setja upp ljósið í húsinu sínu, svo þegar ég fór í þorpið naut ég líka smá birtu í brattum viðarstiganum. Þegar ég þurfti að fara á klósettið (a latrea), í rauninni einfalt gat sem var á jarðhæðinni fyrir aftan rannsóknarstofuna hans, voru kistur alltaf staflaðar við hliðina sem frændi minn byggði til að vera tilbúinn ef óskað væri eftir því.

Að morgni 1. mars 1942, klæddur í blátt satín með ljósbláar ermar, ásamt föðurbróður mínum og afa Tore, fylgdi ég móður minni og litlu systur að Piazza di San Sebastiano með pósti, það er, já, með rútu, sem myndi fara með þá á Vigliatore járnbrautarstöðina. 4 ára systir hennar Rosa vildi ekki fara upp og til að sannfæra frændi hennar sagði: - ef þú ferð ekki upp, þá verður þú ietto du pidti - (ég skal gefa þér tvo prumpa).

Ég, sá elsti, undir áhrifum frá frænku minni, fór ekki og varð eftir í Novara. Ég gat ekki hætt að gráta. Ég leitaði huggunar í faðm afa. Hann var líka einn eftir og þann dag var ég hjá honum til að halda honum

félagsskap. Eftir um tuttugu daga barst fyrsta bréfið frá móðurinni, þar sem sagt var frá árangri ferðarinnar. Pabbi hafði látið hana finna notalega íbúð með vatni í húsinu og gaseldavél, nýjung fyrir hana. Í framhaldi af sögunni hafði hún daginn eftir komu hennar kallað hárgreiðslustofu inn í húsið til að klippa hana í tísku. Í þorpinu voru næstum allar konur með sítt hár með túpu. Í stuttu máli sagt var mamma glöð og ánægð í fyrsta skipti á ævinni. Í lok sögunnar mælti hann með mér við frænku mína. Hann ímyndaði sér sannarlega ekki þjáningu mína í Castrangia.

Daginn eftir að við fórum fór Antonía frænka með mér aftur í sveitina og sagði manninum sínum að kaupa mér fyrstu bekkjarbókina til að kenna mér að skrifa og geta farið í annan bekk í stað þess fyrsta í október. Aumingja ég: Ég gat ekki spilað lengur, en ég þurfti að eyða tíma mínum í að skrifa stangir og tölur. Frá Castrangia annað slagið gekk kennarinn framhjá á leiðinni til baka frá San Basilio þar sem hún kenndi. Hún hét María, hún var dóttir skipstjóra sem frænka hennar þekkti. Hann bauð henni vatnsglas. Á meðan sýndi ég henni minnisbókina og hún gætti mér. Hann tók rauðan blýant upp úr töskunni sinni og skrifaði "brava". Þvílík gleði, hvílík hamingja að sjá mér hrósað, eitthvað óvenjulegt fyrir mig. Ég varð depurðari með hverjum deginum, ég grátbað þá um að fara með mig til föðursystkina minna og ömmu og afa, en frænka mín sagði að það væri ekki nauðsynlegt.

Hún var hrædd um að ég gæti sagt þeim hvernig ég væri meðhöndluð og fóðruð. Reyndar var maturinn ekki nóg fyrir litla stúlku sem þurfti að vaxa og þroskast: um morguninn gáfu þeir mér bita af hörðu brauði með osti, um hádegismat salat af tómtum og tvær ólífur. Um kvöldið, þegar eiginmaður hennar var þar, eldaði frænka Antonía pasta með spunasósu úr hráum lauk. Og ef ég borðaði það ekki, þá átti ég á hættu að verða fyrir barðinu. Til að breyta sumum kvöldum eldaði hann pasta og baunir eða eins konar mjúka pólentú. Aðeins um jól, áramót, karnival og páska drápu þeir hænu eða kanínu. Í janúar drápu þeir svín sem þeir gerðu kryddað salami og svínafitu úr, en það þurfti að neyta þeirra með dropateljara annars dugðu þeir ekki allt árið. Öðru hvoru á sunnudögum keypti frændi minn óhreina trjákvist sem bara tilhugsunin, jafnvel núna, veldur mér

ógeð, eða þarmarnir rúllaðir upp á steinseljugrein, stigliole, sem síðan voru steikt. Þetta voru allir ódýrir matartegundir því að þeirra sögn ættir þú ekki að vera eyðslusamur eins og afi og amma og þau endurtóku í sífellu við mig: - Sjáðu til, þau eru alltaf með pönnur fullar af pylsum og fiski, þau borða og drekka. Þú verður að halda þig frá þessu fólki - sögðu þeir -. Frændur mínir óttuðust að aðrir ættingjar myndu sannfæra mig um að krefjast þess að ganga til liðs við móður mína og föður í álfunni. Þeir unnu svo mikið að því að fá mig til að hata þá að stundum, þegar ég hitti þá, lagði ég hendurnar yfir augun til að sjá þau ekki.

September var kominn og ég þurfti að taka inntökuprófin fyrir seinni tíma. Frændur mínir fóru með mig í sveitina, þeir ráðfærðu sig við húsvörðinn til að hafa auga með mér, við kennarann sem ég átti að hafa í öðrum bekk og við kennarann í prófnefndinni. Þeir komu allir með egggjafir til að tryggja kynningu mína. Ég hafði aldrei haft samband við það fólk, í kennslustofunni voru nokkur tveggja sæta viðarskrifborð með blekhylkjum. Það voru aðrar stelpur með mér sem voru að fara í aukapróf. Þeir létu mig leysa samlagningu og frádrátt á töflunni. Bæði blekhylkin og töfluna voru alveg nýtt fyrir mér. Ég skalf eins og laufblað af ótta og vandræðum, ég vissi ekki hvernig ég ætti að leysa aðgerðirnar, því Antonía frænka hafði bara kennt mér að skrifa tölurnar frá einum til tíu. Þeir báðu mig svo að skrifa setningu, smá hugsun í minnisbókina, en ég vissi ekki hvar ég ætti að byrja. Þegar þessum vandræðum var lokið tók húsvörðurinn mig heim. Frænka hennar spurði hana hvernig prófið hefði gengið og húsvörðurinn svaraði því til að það hefði ekki gengið mjög vel, en endanleg dómur lægi hjá kennurum.

Það kom á óvart að niðurstaðan var jákvæð og ég var tekin inn í annan bekk: Ég var tilbúin að fara í skólann, en svuntuvandamálið kom upp. Michele frændi hafði farið í búðina daginn áður og keypt leifar af svörtu efni. Antonía frænka bjó mér til einkennisbúning á einum degi. Það vantaði meiri peninga til að kaupa skjalatöskuna. Frændur mínir áttu peninga en þeir voru með sparnaðaráráttu svo hann, vesalingurinn, náði tókum á því og bjó til krossviðarskjalatösku með gluggaklemmu. Þeir keyptu ekki einu sinni penna fyrir mig. Frændi hans bjó til einn úr þunnum

viðarbúti með nöndinni á endanum. Glósubækurnar tvær og blýanturinn komust ekki í staðinn fyrir þær og urðu að kaupa þær með valdi. Þann 1. október 1942 fór frænka mín í skólann. Fyrst hafði hún farið á podestà til að biðja um fæðingarvottorð sem skólinn krafðist vegna þess að ég var utan kennslustundar. Kennarinn var fullur vinsemdar og tók á móti mér með samúð, en ég var kannski hrædd við hana vegna þess að í stað hægri handleggs var hún með gúmmígervil vegna slyss sem varð sem barn í pastaverksmiðju föður hennar. Mér var úthlutað sæti á fyrstu bekkjum. Nýju félagar mínir, sem höfðu ekki séð mig árið áður, voru forvitnir af nærveru minni og muldu hver við annan: - Ma cù ievi er þetta orsök sicca-sicca? - (Hver er þessi mjó, mjó litla stúlka?). Ég var mjög hrædd og skammaðist mín, ég gat ekki opnað munninn og ég svaraði ekki einu sinni spurningunum sem kennarinn spurði mig af ástúð.

Ég var villibarn og hafði ekki kjark til að biðja um að fara út að pissa og einu sinni pissaði ég sjálfur. Svo þegar ég kom heim barði frænka mín mig því hún þurfti að þvo kjólinn minn sem myndi allavega ekki þorna í tæka tíð fyrir næsta dag. Dagarnir liðu og það sama gerðist í hvert skipti. Þegar kennarinn komst að þessu um miðjan dag sendi hún mig á klósettið en stundum gleymdi hún því og ég gerði það aftur. Félagarnir hunsuðu mig og forðuðust mér eins og ég væri plága og reyndu ekki einu sinni að eignast vini við mig.

Þau þekktust af því að þau hittust í þorpinu á meðan ég þurfti að ganga tæpan klukkutíma til að komast í húsið í sveitinni og því hafði ég ekkert tilefni til að verða vinkona þeirra. Frændurnir komu í þorpið aðeins á sunnudögum til að hitta vini og eyða nokkrum ánægjulegum stundum með þeim fyrir framan víNFLösku. En oftast var frænkan heima til að taka á móti vinnuþöntunum fyrir manninn sinn. Þegar ég var sex ára gekk ég langa múlabrautina upp á við. Á miðri leið stoppaði ég til að taka upp fjólvönd umkringdan laufi til að bjóða kennaranum.

Ég mætti þreyttur í skólann. Eftir hádegið fór ég aftur í sveitina í fylgd með daufandi tísti síkada og steikjandi sól, án þess að hitta nokkurn tíma lifandi sál.

Ég lokaði mig inni í skálinni og var ein eftir að fantasera um sjálfa mig í þessu ekki sérlega rólega andrúmslofti með frænku minni sem var sífelld strangari við mig. Frændi, eftir vinnu, fór nánast alltaf á krá og kom heim seint á kvöldin, alltaf fullur. Stundum týndist hann meira en venjulega og kom ekki heim. Frænka hans og nokkrir nágrannar fóru að leita að honum um miðja nótt meðfram læknum við ljósker. Þegar þeir fundu hann lúinn á jörðinni, fengu þeir hann til að fara heim.

Á meðan gat ég ekki gert neitt gott í skólanum. Í lok fyrsta ársfjórðungs dreifði kennarinn skýrsluspjöldunum, þá með merki fassanna og því miður með allar námsgreinar ófullnægjandi: Skýrsluspjaldið mitt var lélegast í bekknum. Til að hvetja frænku mína sagði ég henni að hin skýrsluspjöldin væru líka eins og mín og frænkan tók næstum því á sig. Svo, dag eftir dag, hvatti ég sjálfan mig og í bekknum reyndi ég að eignast vini við nokkra bekkjarfélaga. Mig langaði að nálgast þær en þær útilokuðu mig frá samtölum sínum, kannski vegna þess að í þeirra augum var ég fátæk sveitastelpan.

Þriðji kafli - Leikir á sandinum

Á árunum í einveru í Castrangia leið aldrei tíminn því það eina sem maður gat gert var að hlusta á fuglakvitt allan daginn og á sumrin döff tígla síkada, þegar sirocco læddist inn úr sjónum meðfram sikksakkbrautinni. af læknum og kveikti í dalnum. Húsdýrin voru vinir mínir. Svo ég eyddi tíma mínum í dagdrauma. Ég bjó til minn eigin heim út frá fígúrunum sem birtust mér á bakgrunni himinsins eða á milli trjágreina: villt dýr sem töluðu, riddara sem ég stillti upp á brún Rocca Salvatesta og síðan með töfrandi kraftar sem ég lét þá falla, ég horfði á þá útrýma af ótta. Svo breytti ég Rocca í dreka sem skyndilega losaði sig frá fjallinu og fljúgandi hátt sáði skelfingu um sveitina. Ég umbreytti skýjunum, sem urðu að flugbátum og ég ferðaðist um himininn og hugsaði um að fara út fyrir fjarlæggt hafið, þar sem móðir mín og systur biðu mín. Krabbar sem komu upp úr straumvatninu og bólgnuðu upp til að breyta sér í risastór dýr sem komust áfram í læknum og rifu plönturnar upp með rótum.

Stundum rifjaðist upp fyrir mér óþægilegt andlit Antoníu frænku minnar. Hún elskaði mig ekki, hún elskaði mig ekki og ég hataði hana: móðir mín hafði trúað mér systur sinni en hún hafði líka lofað mér að einn daginn myndi hún koma og ná í mig: þess vegna klifraði ég oft í tré, skannaði sjóndeildarhringinn í von um að sjá hana koma á baki á hvítum hesti með föður mínum. Í nærliggjandi þorpum San Basilio og Vallancazza voru

mennirnir allir farnir. Eftir voru aðeins konur, börn og eitthvað gamalt fólk. Þetta voru þögul þorp sem lífið snerti varla. Tíminn hafði stöðvast og fólk trúði því að allt myndi breytast, að einn daginn, þegar stríðinu væri lokið, myndi siðmenningin gera sigurgöngu sína í þessum kvik dreifðra, dauðra, ógnvekjandi húsa. Ég hefði viljað eiga vini, vita að ég væri ekki ein og yfirgefin, að geta verið vernduð, að vita að ég gæti leitað skjóls í þessu eða hinu húsi. Ég hafði ekki einu sinni rétt á að segja að ég væri fjölskyldulaus, að foreldrar mínir væru langt í burtu hinum megin við sjóinn, handan við þennan endalaus bláa, að á milli mín og þeirra væri eins og hátt og ófært fjall. Í staðinn neyddist ég til að búa hjá frænku minni sem misnotaði mig. Þegar ég hugsaði um það og sá hana birtast, ónáðaði hún mig með þessari hörðu, hrottalegu rödd. Rödd látin hrópa, öskra, móðga og hnykkja á.

Jafnvel dýr voru hrædd við rödd hans. Einungis með eiginmanni sínum lækkaði hún kambið og hljóðstyrkur röddarinnar breyttist algjörlega og breyttist í sauðburð. Frænka mín hélt að lítil stúlka gæti ekki skilið hvað var að gerast í kringum hana. Ekki aðeins skildi ég allt, heldur þagði ég ekki eða aðgerðalaus. Þetta var stöðug barátta. Endalaus og þreytandi barátta. Af og til hugsaði ég um framtíðina: hún var gömul og hjálparvana, ég var ung og sterk, en þrátt fyrir allt hefði ég ekki farið illa með hana, það var ekki hluti af mínu eðli.

Stundum nálgast ég ána þar sem ég fann fólk sem fór að þvo föt, til að gera liscia, það er að segja, það þvoði sængurfötin og teppin, var fyrst að bleyta allt í ösku. Eða þegar þeir komu, eftir klippingartímann, til að þvo kindauðina og þurrka hana í sólinni til að hvíta hana og nota hana svo til að troða upp í rúmdýnurnar. Ég fór að safna flögnum sem urðu eftir á milli steinanna í fjörunni og með þeim klæddi ég tuskudúkkuna mína. Þegar ég vissi ekki hvað ég ætti að gera byrjaði ég að lyfta steinum á lækjarbakkanum í leit að rækjunum, af leikni krókaði ég þær með fingrunum fyrir ofan höfuðið, til að koma í veg fyrir að þær klemmdu fingurna á mér með klómunum.. Ég fór með þau heim og um kvöldið þegar frænka mín kveikti eldinn steikti ég þau og borðaði: fyrir mig var þetta sérstakur kvöldverður. Stundum í staðinn fyrir krabba, um leið og steininum var lyft, stökktu litlir skelfða froskar upp á við, með lóðréttu

stökki, sem fékk mig til að hoppa af hræðslu. Ég hélt að þeir væru leikfélagar mínir og stundum þótti mér jafnvel leitt að þurfa að skilja þá eftir eina í myrkrinu alla nóttina. Þegar ég þurfti að fara heim um kvöldið kallaði ég hátt á Michele frænda og nýtti mér bergmálið sem skapaðist í dalnum. Stundum á sumrin þegar það var Scardino fjölskyldan sem bjó í húsi lengra uppi í dalnum heimsótti ég þá. Ég lék við Mimma sem var yngst bræðranna.

Pippo var vanur að smíða stóla og borð fyrir dúkkurnar. Það var gaman að eyða nokkrum klukkustundum saman. Um morguninn hringdu þeir í mig þegar þeir fóru hinum megin við ána að sækja mjólk. Þeir höfðu fötuna til að fylla, "Concettina" var sáttur við að sjá hann mjólkaður. Húsfreyjan, Micca a Cappellea, vorkenndi og bauð mér hálf glas. Í húsi frænku minnar sáum við mjólkina tvisvar á ári: þegar hún bjó til kexið og um páskana þegar hún útbjó dúfurnar með litaða hringaegginu. Þegar mjólkinn var soðin rakaði ég hana til hins síðasta. Í herbergi sveitasetursins var rúm þeirra frænda, ef það mætti kalla rúm, með brettunum á tvær járnbeikir með strádýnu, frá hrosshárinu sem þeir höfðu skilið eftir í Novara. Ég þurfti að sofa á bretti með bara gömlu herteppi, feitt og slitið. Ég fór að sofa í strigaskyrtu sem ég klæddist jafnvel á daginn án nærbuxna. Það er ekki hægt að lýsa kuldanum sem ég fann fyrir á hverju kvöldi. Þegar rigndi var nauðsynlegt að raða ílátum sem þjónuðu til að safna vatninu sem komst í gegnum þakið. Ef ég þurfti að pissa á nóttunni þurfti ég að fara út úr húsi og gera það nálægt tröppunni. Ef ég áttaði mig ekki á því, vegna þess að mig var að dreyma, og ég var að gera það í strádýnu, myndi ég líka taka hrúgu af tunnum á morgnana. Antonía frænka fór líka að sofa í sömu skyrtu og hún klæddist á daginn, á meðan Michele frændi krafðist niður eins og mamma hans hafði gert.

Svefnsathöfnin fór fram samkvæmt hefðbundnum sið: fyrst fór ég að sofa, svo kom röðin að frænku, svo fór frændi úr buxunum og röndóttu strigasmásunum. Með frekar pokaskyrtuna sem hann var í á daginn gekk hann í átt að rúminu, slökkti á steinolíulampanum sem var settur á borð við vegginn. Ég, sem var uppátækjasamur, þóttist ekki horfa og kíkti samt: þegar hún beygði sig til að slökkva logann sá ég varpað á vegginn, eins og

kínverskum skugga, skuggamyndinni hennar með dinglandi dúndíunni. - Ó hvað það er flott! sagði hann, af því að allt vínið sem hann hafði drukkið gerði hann svo heitan. Við hliðina á rúminu þeirra voru tvö heyrnartól, þ.e.a.s. tvær stórar reyrkörfur þar sem þær geymdu þurrkaðar fíkjur. Þeir huldu þær með óhreinum, fitugum tuskum, og yfir þeim voru hreinar brækur frænda þeirra. Í kistu nálægt rúminu mínu geymdu þau brauð og trefil sem þau vöfðu um höfuðið á mér þegar ég fór í skólann á veturna, nærbuxurnar mínar og frænku. Ég notaði þær bara á sunnudögum þegar við fórum í messu í Novara. Frændur mínir sögðu að við ættum ekki að setja þá í sveitina því við hefðum eytt þeim til einskis.

Í janúar drápu þeir svínið. Þeir bjuggu til pylsur og söltuðu smjörfeiti. Soðnir fætur voru geymdir í leirpotti sem sökkt var í smjörfeiti. Þær voru venjulega borðaðar í maí með ferskum breiðum baunum því venjulega var ekki hægt að borða þær fyrr. Einu sinni, það var apríl, bað ég frænku mína um smá því ég var mjög svöng og vissi ekki hvað ég ætti að borða með brauði. Frænka mín fór að öskra að ég væri brjálaður. Dag einn þegar ég var að koma úr skólanum, meðfram múlabrautinni, hitti ég Ofelia með systur hennar. Þau höfðu misst móður sína og voru komin heim með föður sínum frá Frakklandi.

Þeir voru miklu ljósari en ég, ég aumkaði mig yfir þeim og sagði við þá: komdu inn þar sem ég bý, á þessari stundu er frænka mín úti að fá sér vatn, í ofninum er pottur með mat, taktu hann, fóðraðu þig en farðu svo. Ekki segja neitt við neinn.- Þeir þökkuðu mér og fóru hiklaust eftir ráðum mínum, knúin áfram af hungri. Í maí, þegar frændur mínir voru búnir að elda breiðu baunirnar, fóru þeir að ná í fæturna á svíninu og fundu í staðinn bara pottinn með svínafeiti: þeir héldu náttúrulega að þetta væri ég og reiddust á mig í marga daga til að láta mig borga. Í það skiptið var ég mjög stoltur því í fyrsta skipti fékk ég þá ánægjulegu tilfinningu að hafa unnið mikla baráttu gegn græðgi þeirra. Vegna skorts á hreinlæti réktu flær ótruflaðar um allt húsið. Á kvöldin stungu þeir mig í hálsinn og frænka mín smurði mig með ólífuolíu á hverju kvöldi til að koma í veg fyrir að flærnar soguðu blóð mitt. Um morguninn virtist málaður á hálsinn á mér. Eins og frænka mín var ég líka með lús, enda ekki búin að venjast því að þvo hárið

mitt. Aftur á móti bjó frænka mín til krullur í hárið á mér og til að halda því á sínum stað smurði hún það með vatni og sykri.

Bekkjarfélagar mínir voru hins vegar alltaf hreinir. Ekki einu sinni þeir fátækustu voru jafn skítugir og ég. Kennarinn lagði líka sitt af mörkum til jaðarsetningarstarfsins með því að henda mér frá öllum á aftari röð. Líkaminn minn var ólýsanlega skítugur. Þeir skoluðu mér í ánni einu sinni á ári, í tilefni af Ferragosto-hátíðinni, þeirri mikilvægustu í bænum. Einu sinni þegar ég var að hugsa um móður mína, ég var um sjö ára gömul, datt ég í heita ösku eldavélarinnar. Ég brenndi mig á hægri hendinni og frænka fór ekki með mig til læknis, heldur meðhöndlaði mig með jurtum á hverjum degi. Ég var með tvær loftbólur svipaðar tveimur dúfueggjum, ég grét af sársauka en hún hreyfði sig aldrei. Ég leit út fyrir að vera étin af músum.

Ég læknaði með kraftaverki eftir nokkra mánuði og geymi enn merkið. Á skólatímanum, þegar ég var á svölunum einn sunnudaginn, spurði lítil stelpa sem var að koma niður mig hvort ég vildi fara með henni í trúfræðslustund hjá Signorinu Vincenzina. Ég vissi ekki hvað það var því frænka mín fór bara með mig í messu í tilefni af mikilvægustu hátíðunum, ég skildi ekki hvað það þýddi að fara í kirkju. Á móti húsinu okkar bjó prestur, faðir Buemi, en ég hittí hann mjög fáum sinnum og horfði á hann með tregðu. Frænka mín endurtók í sífelli við mig með ógleði: 'Ef þú talar við hann, mun presturinn skera út tunguna þína.' Hins vegar spurði ég og fékk óvænt leyfi til að taka trúfræðslutíma. Ég fann mig strax vel í því umhverfi. Unga konan gaf mér bækling og tímarit. Ég fann fyrir gríðarlegri gleði að heyra um Jesú. Einn daginn sagði hann mér að hann myndi undirbúa mig fyrir fyrstu kvöldmáltíðina. Ég talaði um það heima og þeir sögðu mér að ég væri enn of ung. Ég svaraði lygjandi að allar stelpurnar í hópnum myndu gera það. Í raun og veru voru þeir þegar staðfestir, hins vegar samþykktum við unga konan og ákváðum dagsetninguna við prestinn í San Nicola: Dagur Corpus Christi.

Vandamálið með hvíta kjólinn kom upp en einhver tilkynnti frænku að nunnurnar leigðu hann. Langþráði dagurinn rann upp: um morguninn

fylgdi hann mér til kirkjuföstu. Hún gerði ráð fyrir að það væru hinar stúlkurnar þar sem hún hafði aldrei átt frumkvæði að því að komast í samband við trúfræðslukonuna. Þegar hún áttaði mig á því að ég væri ein móðgaði hún mig: - Lygari, dónalegur -. Kennarinn minn var líka í messu um morguninn með öðru fólki. Nokkrar viðstaddar konur róuðu hana. Presturinn kom og tók mig í höndina og fór með mig í helgidóminn til játningar. Hann talaði við mig falleg orð sem ég hafði aldrei heyrt áður. Mér leið eins og ég væri að fljúga til himnaríkis og ég sagði við sjálfan mig: - Það er ekki rétt að prestar skeri út úr sér tunguna, þvert á móti vita þeir hvernig á að skilja þjáningu lítillar stúlku -. Ef ég hefði getað hefði ég faðmað hann og kysst hann af gleði.

Hann lét mig segja fimm sæll Maríu í iðrun og ég fór aftur í sætið mitt. Strax spurði frænka mín hvað ég hefði sagt prestinum fyrir að hafa verið þar svona lengi, og ég: — Ungfrúin kenndi mér, að játning er leynileg -. - Já, en þú verður að segja mér það í fyrsta skipti - krafðist harpan. Glætan. Það var messa, kvöldmáltíð, og þegar ég fór neyddu þeir mig til að kyssa hönd frænda míns og segja: - Vinsamlegast blessaðu mig -. Ég byrjaði með afa, alltaf sama setningin, svo fór ég í kringum alla ættingjana. Gaetana frænka gaf mér bækling. Ég var svangur en enginn bauð mér í mat. Yfirleitt, eftir athöfnina, var venjan að fara á barinn til að ná í granítuna með kex, en þær voru teknar af oflætinu til sparnaðar: um hádegi borðuðum við pastadisk og eftir hádegi fórum við til ljósmyndarans því kl. ættingjar bentu á að senda mynd af mömmu.

Ég hafði lokið öðrum bekk og stóðst með mjög lágum einkunnum. Það ár þurftir þú að vera á landinu allt sumarið. Ég mótmælti: - Að minnsta kosti á sunnudögum þarf ég að fara í messu og sjá afa minn sem er einn -. Hann var mjög góður maður, þjáðist af astma. Dóttir hans vanrækti hann, sumpart af gáleysi, sumpart vegna þess að hún var skilyrt af eiginmanni sínum, sem alltaf var reiður við nágranna sína, ættingja og tengdaföður.

Ég fór með þvottinn til að þvo og kom með hann í leyni til frænku frá Micherillo annars yrðu vandræði. Hann fann ekki einu sinni fyrir ást til föður síns: einn daginn kom hálsystir hans til Castrangia til að tilkynna að hann væri dáinn. „Ef þú ferð ekki mun ég fara með þér cauci to curu (sparkaðu í rassinn á þér)“ sagði hann við hana.

Þegar veisla var í þorpinu var meðlimum hljómsveitarinnar boðið upp á „pezzo duro“, sem er svokallaður ís vegna einstakrar samkvæmis hans. Michele frændi, það var aldrei skilið hvort það væri vegna þess að honum líkaði það ekki eða vegna þess að hann var knúinn til óvenjulegs örlætis. Þegar hann sá mig fara framhjá, kallaði hann mig: "Concettina, komdu og fáðu þér ís". Og því notaði ég tækifærið til að njóta góðs við þessi sjaldgæfu tækifæri.

Fyrir nokkru minnti Dr. Cosentino di Baceno mig á smáatriði sem hafði glatast í minningunni. Á meðan hljómsveitin lék um götur bæjarins reyndu krakkarnir að vera með í skruðgöngunni. En til þess að réttlæta nærveru þeirra var nauðsynlegt að "þekkja" hluta. Til að sanna það hélt hann hendinni í jakkavasanum. Þannig fylgdi ég Michele frænda mínum á meðan Gianni Cosentino, sonur grunnskólakennara og föðurlaus, hélt hendinni í vasa aðalforingjans.

Í miðju stríðinu fóru nokkrar sprengjur að falla í Novara. Allir hlupu í burtu og nokkrir kunningjar komust í skjól í Castrangia með okkur. Fyrir mér var þetta veisla því ég gat verið í félagsskap. Af og til heyrði maður flautuna í brotajárni. Einnig bárust hörmulegar fréttir af því að sonur

eiganda sætabrauðsins Orlando væri rifinn í sundur með sprengju. Móðirin í Domodossola, ólétt í fjórða sinn, var ein eftir með Rósu og Antoniettu. Pabbi hafði verið kallaður aftur til Sikileyjar til að vera bersaglier. Nokkrum mánuðum eftir brottför hans frétti hann að móðir hans hefði alið stúlku að nafni Emma og að hann ætti möguleika á að snúa aftur heim þar sem búist var við að hann fengi undanþágu með fjögur börn.

Því miður, þegar hann kom til Domodossola, kom hann á óvart: Emma hafði hætt að lifa eftir 12 daga. Tveimur dögum seinna varð hann að snúa aftur í víglínuna. Nokkrum mánuðum síðar – það var tímabil óvissu og óstöðugleika eftir 8. september – tókst honum að flýja herþjónustu og sneri aftur til Novara og beið eftir að stríðinu lyki til að ganga til liðs við móður sína. Hann opnaði litla skósmiðabúð. Á hverjum degi fór ég til hans. Ég var feimin en klár miðað við aldur og hafði það innsæi að pabbi ætlaði að sofa hjá giftri konu en með hermanni. Dag einn fór ég inn í miðasöluna í hlíðinni á Piazza Bertolami. Maðurinn í næsta húsi var að spjalla við pabba. Ég stakk með vísifingri og löngutöngum til að stinga úr augunum á föður mínum sem var að halda framhjá móður minni. Nágranninn náði að halda aftur af mér á meðan pabbi minn sagði brosandí við mig "Hugðu um þig". Árið 1944 fæddist brúnt barn, krullað eins og hann...

Í Badiavecchia veiktist föðurafi af magakrabbameini. Ég fékk leyfi hjá frænku til að fara og hitta hann. Ég kom oft niður frá Castrangia og gekk meðfram ánni. Ég man eftir honum í rúminu, rólegur. Amma var enn á fullu í búðinni og gat lítið eytt í hana. Hún setti ólífugrein í höndina á honum til að reka flugurnar í burtu, en hann versnaði og hafði ekki kraftinn lengur og ég rak þær í burtu. Þann 2. nóvember 1944, 66 ára að aldri, flaug hann til himna. Pabbi var enn á Sikiley. Frændurnir voru einnig viðstaddir jarðarförina.

Af og til fékk ég bréf frá mömmu. Árið 1945 sneri faðir minn aftur til Domodossola og árið 1946 fæddist bróðir minn Giuseppe.

Fjórði kafli - Olía, kóngulóarvefur og illa augað

Stríð geisaði um allan heim, samskipti voru erfið og við heyrðum aldrei í mömmu aftur. Sem betur fer hafði faðir minn verið kallaður til Sikileyjar til að ganga til liðs við Bersaglieri sveitina og þegar hann hafði fengið nokkra daga frelsi kom hann til mín. Vegna stríðsins var fjöldi fólks í sveitinni. Fólkið á flóttu dvaldi að jafnaði í tvær vikur en þá var bærinn í sprengjuhættu og vildu þeir helst vera í sveitinni allt árið um kring.

Af og til leitaði ég skjóls hjá því fólki. Þar var fjögurra barna fjölskylda sem var alltaf í góðu skapi þrátt fyrir matarskort. Ég sá græðgi frænda minna, sem áttu svo margar þurrkaðar fíkjur og gáfu engum: Ég tók góða handfylli og færði honum þær á laun. Sumar af baununum sem þeir gáfu mér í morgunmat sparaði ég handa þeim. Jafnvel hart brauð: sneið sem frænka mín stakk í vasa minn áður en ég fór í skólann. Ég deildi henni með þessum börnum og í staðinn gáfu þau mér nokkur blöð til að skrifa á, þau létu mig leika í rólu og eitt þeirra smíðaði leikföngin, stóla og rúm fyrir dúkkur sem hún ætlaði mér og litlu systur sinni á meðan eldri systir hennar bjó til tuskudúkkur fyrir okkur.

Það kom stundum fyrir að ég fór niður að ánni þar sem konur í hverfinu fóru að þvo fötin sín með ösku og ég stóð og undraðist eldinn sem kveiktur var til að hita vatnið í íláti sem haldið var upp með tveimur stórum steinum. Ég sá aldrei frænku mína gera þessar aðgerðir. Hann þvoði sér varla eða fór í ána þegar enginn var í nánd til að sýna ekki feit og mjög skítug fötin sín.

Önnur skipti fylgdist ég með konunum sem í tvo eða þrjá daga dreifðu línklæðinu sem var ofið heima á steinana. Þeir bleyta það og láta það þorna undir steikjandi sól þar til það varð hvítt. Frænka hringdi alltaf heim til mín en ég þóttist ekki heyra. Á stríðstímum hafði tengdadóttirin einnig komið heim frá Tórínó með stúlkubarn. Af virðingu fyrir Salvatore, stjúpsyni sínum, var komið fram við hana eins og drottningu. Á þeim tíma dvöldu þau í sveitinni og af því tilefni dró frænkan fram ilmsápuna, línhandklæði, uppvottapurrku, dúk og servíettur til að láta gott af sér leiða. Í staðinn var komið fram við mig eins og þjónustustúlku, sem var send til að sinna erindum og sækja vatn úr lindinni, því það var til skammar að senda gest.

Jólin komu og að norðlenskum sið fann brúðurin um morguninn fallega gjöf frá Jesúbarninu til dóttur sinnar: fallegt sett af pottum og undirskálum fyrir dúkku. Ég gladdist fyrir hennar hönd, en á sama tíma var ég að springa úr reiði eftir að hafa aldrei lent í slíkum hlutum. Ég var að verða veikari og veikari. Það voru vínber en vei að borða þær: þú þurftir að kreista þær fyrir vínið. Maður gat bara borðað þann sem stolið var frá nágrönnum. Heslihnetunum var safnað en til að selja þær. Ég borðaði eitthvað í laumi eins og íkornarnir í skóginum. Frændur mínir keyptu mjólk bara um jól og páska til að búa til kex og ég rak hana með skeið á meðan hún suðu. Sjaldan útbjó frænka mín steikt egg fyrir mig. Ég vonaði oft að hún myndi steikja það fyrir mig: „Við skulum leggja það svona frá okkur þegar við eigum og hænán fer (hann var ungur maður frá Messina sem fór um sveitina og safnaði eggjum og sagði að þau væru fersk) við“ skal selja þá og fá peningana.' Hann safnaði eggjunum í tvo mánuði og seldi þau síðan.

Þeir frá Messina sem keyptu eggin fundu sig líklega halda á unga. Það þurfti að sötra á fíkjunum, aðeins fáar mátti borða, hinar voru látnar þorna í sólinni til að selja eða geyma fyrir veturinn. Í októbermánuði voru haldnar fallegar kastaníur um kvöldið. Ef það voru nokkrir skrældar afgangar skildi frændi minn þá eftir á borðinu í litla herberginu (ekki á disknum heldur á mottunni feita af olíu sem lekur af lampanum) og á morgnana þegar hann fór á fætur klukkan fjögur til kl. farðu í vinnuna,

hann vakti mig og rétti mér kastaníuhneturnar sem hann sagði: "Þú færð morgunmat". Ég hlýddi og borðaði þær af hungri, en þær bragðuðust af olíu og gáfu mér óhjákvæmilega magaverk. Frændi hrósaði: - Ég elska frænku mína, ég útbý jafnvel kastaníuhnetur hennar þegar það er enn langt á kvöldin -. Reyndar hafði frændi minn hatur í augum. Stundum voru þeir gulir, eldrauðir þegar hann var reiður: þótt lítil voru, réðust þessi augu inn í andlit hans. Þau voru lítil og djúp eins og þröngar holur sem hatur sleppur úr. Á meðan sigraði blóðnauða og ormar. Frænka mín gaf mér teskeið af jarðolíu öðru hvoru. Þetta heldur ormunum frá, muldraði hún til að sannfæra sjálfa sig... svo byrjaði hún á „prichentu“: - Mazzai un vermu gruossu quennu ìa pagana, ùa u mazzu chi sugnu all Christian. O luridì sentu, o tuesday sentu, o mercuridì sentu, o giuvidì sentu, o vinardì sentu, o sabutu sentu, matteia du jurnu di Pasqua u viermu sturdudu a tierra casca.-

(Ég drap feitan orm þegar ég var heiðinn og nú drep ég hann sem kristinn maður. Á heilögum mánudegi, á helgum þriðjudegi, á heilögum miðvikudag, á heilögum fimmtudegi, á föstudaginn langa, á heilögum laugardegi, að morgni páskadags. dolfallinn ormurinn fellur til jarðar).

Ég veit ekki hvernig ég gat lifað af.

Hér opnum við sviga.

Eftir mörg ár greip mig magaverkurinn. Ég fór í röntgenmyndatöku með vélum á stærð við herbergi. Þeir gáfu mér hvítan paprik til að athuga hvort það væri einhver sár. Því miður sástu ekki neitt. Geislalæknirinn sagði að þetta væri magabólga og gaf mér líknandi lyf til að lina sársaukann. Ég er komin á það stig að ég get ekki dreymt skeið af vatni. Ég var um fimmtugt. Paolo, vinur Armando di Piacenza, lagði til að fara með mig til sérfræðings. Hann kom líka til Dr. Mazzeo. Magaspeglunartækið komst ekki framhá hálsinum. "Ég veit ekki hvernig ég á að bjarga þessari konu," sagði

læknirinn, "pylorus er lokaður." Allt fólkið sem gerði magaspeglunina gekk út úr herberginu á eigin fótum. Ég á börum með æð. Læknirinn ávísaði mér sterkri lækningu í tvo mánuði. Þegar ég kom aftur var hljóðfærið enn ekki að fara í gegn. Önnur lækning enn sterkari í þrjá mánuði.

Fimm mánuðum eftir fyrstu heimsókn fór tækið að brjótast í gegnum pylorus. "Kraftaverk!" sagði Mazzeo læknir. Þegar slöngan var fjarlægð spurði hann mig margra spurninga til að skilja hvort það væri eitthvað meðfætt eða af völdum. Ég fór að gráta: "Kannski er það bensínið sem Zizi var vanur að gefa mér annað slagið fyrir orma." Læknirinn stakk höndum í hár hans: "Olía? Og þú ert enn á lífi!". Meðferðin hélt áfram, annað slagið endurtók ég magaspeglunina.

Þökk sé Dr. Mazzeo sem bjargaði lífi mínu, nú eftir mörg ár get ég notið matar með aðeins einhverju innilokunarlyfjum.

Þegar einhver hringdi í hana af svölunum hélt frænka hennar hausnum á lofti. Þeir ráðlögðu henni síðan að taka lítið glas af ferroquine á fastandi maga. Hún sannfærði manninn sinn um að kaupa hann og um morguninn gaf hann mér líka glas.

Í því húsi ríkti auk þess hjátrú líka. Frændi var alltaf með höfuðverk af víninu sem hann gleypti, en að hans sögn var orsök illt auga einhvers. Konan hans varð að biðja hann: hún tók disk af vatni, hellti smá salti og dropa af olíu og byrjaði svo á prichentu fyrir höfuðverkin: - Ogliu biridittu, ogliu santissimu, trasi ta sta casa e scaccia stu marocchiu, ogliu biriditto farðu út og keyrðu í burtu þessa mammucca ... (Blessuð olía, heilög olía, farðu inn í þetta hús og rektu burt þetta illa auga, blessaða olíuna, styrktu þig og rektu þennan djöful burt...).

Þessi blettur af blessuðu olíunni þegar hún stækkaði burt, samkvæmt trú þeirra, illa augað. Nokkru síðar var því vatni stráð á fjögur horn herbergisins og höfuðverkurinn hvarf.

Til að græða sár voru kóngulóarvefir tengdir olíu og kjötstykki til að búa til seyði. Þessi hryllilega blanda var, sögðu þeir, óskeikul! Um morguninn

gáfu þeir mér glas af vatni með magnesíu. Eftir smá stund, allur skjálfandi, þurfti ég að fara út í kuldann til að losa mig. Þegar ég jafnaði mig sendu þeir mig til konu sem lék töfrabrogð: með þræði mældi hún mig frá höfði til fótar og með sama mælikvarða lárétta handleggina mína. Ef hlut vantaði afstýrði það dauðanum fyrir það ár.

Jafnvel þótt frændurnir á sinn hátt hefðu trú á Guð, á hina heilögu, á Madonnu. Árlega 8. september fóru þau gangandi til Tindara, að helgidóminum sem helgaður er svörtu Madonnu í um fjörutíu kílómetra fjarlægð frá bænum. Frá fimm ára aldri þurfti ég að gera þá iðrun.

Í tilefni pílgrímsferða til helgidómsins Tindara í fyrradag bjó frænkan til húfur (inniskór) úr tuskum. Frændi fór stundvíslega á veiðar og kom með villta kanínu eða tvær heim til að elda. Til að láta gott af sér leiða útbjó frænkan líka fyllt eggaldin. Hún leit í spegilinn og þurrkaði andlitið með klút. Á þeim tíma var lagið „Dove sta zaza, my beauty“ í tísku og upp úr því fór ég að venja mig á að kalla það „zizi“.

Við lögðum af stað til Tindara um ellefu leytið um kvöldið til að koma í dögum. Þreyttur og uppgefinn vegna veikleika minnar bað ég margoft um smá ferskt vatn, en þeir keyptu það ekki í sölubásunum eins og allir hinir þreyttu menn: þeir stóðu í biðröð við eina gosbrunninn sem staðsettur var nálægt kirkjunni sem heitt vatn var úr. gussaði það hjálpaði ekki til að sefa hitann. Samkvæmt hefð keyptu þau kjúklingabaunir, fava baunir og cannelline baunir, fóru síðan í messu, báðu Madinuzza og á leiðinni út hittu þau sambýlisfólkið og föðurættina mína. Í hádeginu fórum við að borða undir ólífutrjánnum í kring. Verst að ég var svo þreytt, reyndar þennan dag voru alltaf girnilegir réttir til að láta gott af sér leiða fyrir framan vini. Í hádeginu voru villtar kanínur eldaðar í ofni, sem frændi minn fór undantekningarlaust að veiða nokkrum kvöldum áður, fyllt eggaldin og papriku, vínber og heimabakað kek. Til að komast heim tóku vinir leið: bílinn eða hestakerrurnar. Ég horfði á, þegar ég hætti við að ganga aftur. Aðeins ef það var frændi gæti ég leyft mér að fara á hestbak, annars var þetta sársauki.

Fimmti kafli - Uglurnar

Enn um trúarbrögð, þar sem frændi minn var meðlimur bræðralags, var þeim skylt að fara í játningu og eiga samskipti á pálmásunnudag í San Giorgio kirkjunni. Athöfnin fór fram klukkan fimm að morgni, presturinn játaði fyrst alla karlmennina í kapellu og hreyfði sig síðan í átt að játningarstofu fyrir konurnar.

Þegar röðin kom að frænku, sem klæddist þykku svörtu sjali, bar hún flíkina nálægt ristinni til að hylja sig sem mest: það virtist sem hún yrði að anda að sér kamillutei. Hann játaði og svo: - Nú er komið að þér - sagði hann við mig. Jafnvel þótt ég vildi játa á árinu, þá gat ég það ekki. Frænka mín skammaði mig: - Þú mátt ekki gera grín að Drottni, einu sinni á ári er nóg, annars ertu ekki verðugur að taka oblátuna því þú getur syndgað jafnvel með augunum -.

Um níuleytið Helgistund, samfélag og strax heim. Eins og venjulega, af tilgangslausum ástæðum, byrjaði frændi hennar að bölvva, hún fékk taugahósta. Ólýsanleg atriði gerðust: ef sá dagur af einhverjum ástæðum hefði einhver þörf, gat hann ekki hrækt, annars kastaði hann Drottni úr munni sér. Ef það gerðist fyrir óheppni, tók hann lokið á könnunni, spýtti í það og drakk vökvann aftur með vatni og sykri. Fyrir helgu vikuna dvaldi fólk í þorpinu jafnvel á nóttunni til að sækja kvöldpredikanir sem munkurinn hélt. Á fimmtudögum voru útbúnar dúfur, kexdeig í ýmsum gerðum með harðsoðnum eggjum soðnum með vatni og hring, eitrað litarefni. Á föstudaginn langa að morgni, föstu, voru allar kirkjur prýddar hveitispírum heimsóttar, síðan gleipt þrjú frændalauf (lækningajurt með mjög sterkum ilm) sem tryggði vellíðan allt árið.

Þú þurftir ekki að vinna á daginn til að forðast að meiða Jesú krossfesta, ef þú saumaðir myndi nálin stinga, ef þú sæir að hætta væri á að meiða líkama þinn o.s.frv. Fyrir þann dag, hvað sem ég gerði, fékk ég ekki einu sinni högg, annars myndi Jesús gráta. Klukkan ellefu á laugardag var messa friðar og upprisú. Öll börnin komu með dúfurnar til að þiggja blessun prestsins og borða hana síðan. Ég hef aldrei getað tekið þá ánægju af því að ég þurfti að halda dúfunni minni með tveimur eggjum í skólaferðalagið sem var skipulagt þriðjudaginn eftir páska. Ég þurfti að bjóða kennaranum egg. Á páskadag keyptu þau handa mér marsipanlamb, það minnsta til að eyða ekki of miklu. Frændi var nógu nærgætinn til að skarta skónum sínum með sótinu af pönnunni sem myndaðist á eldinum. Ef frænkan vissi að verk væri lokið og þeir væru að borga fyrir það myndi hún mæla með mér: - Spyrðu frænda þinn hvort hann komi með peningana -.

Hún og ég þurftum næstum að dýrka hann eins og tvo þræla þar til hann var fluttur og gaf henni tíu lírur og mér fimm. Ég gat ekki eytt peningunum mínum vegna þess að þeir voru ætlaðir í sparisjóðinn. Einu sinni sagði ég frænku minni að mig langaði að spila í lottói. Hún samþykkti vegna þess að hún vonaðist til að vinna. Mitt var lygi. Í raun og veru fannst mér líka skert að klæða mig miðað við félagamína: þeir voru með pils, en frænku minni líkaði ekki við þau og ég neyddist til að vera í heilum kjólum. Allir voru í hvítum, brúnum eða bláum hnéháum sokkum úr bómull, ég varð að láta mér nægja appelsínugula sokkana hennar sem kostuðu minna en hinir. Ég var með þær fyrir ofan hné studdar af teygju en stærsta vandamálið er að án fóta náðu þær upp að ökkla. Yfir það klæddist ég stuttum sokkum. Ég var nú þegar nógu jaðarsett og ég varð að aðgreina mig líka fyrir fót. Með fimm lírurnar datt mér í hug að kaupa mér almennilegri sokka sem ég myndi ganga í á morgnana áður en ég fór í kennslustund. Verslunin var lokið þennan dag. Ég gat ekki farið heim með peningana því frænka mín hefði elt þá uppi. Mér datt í hug að fela þá undir steini meðfram múlaslóðinni. Það rigndi á næturnar og þar sem pappírinn var orðinn pappír sundruðust þeir alveg eins og ég áttaði mig á morguninn eftir þegar ég fór að sækja þá.

Fimmtán dagar liðu og frænka mín spurði mig hvort ég hefði unnið í lottóinu. Jafnvel þá var ég ekki einlæg og sagði já. Þeir peningar komu aldrei. Á föstudaginn langa, í göngunni til heiðurs sorgarfrúnni, þegar hann hitti kennarann, bað hann um skýringar. Ég var að deyja úr skömm. Auðvitað vissi hún ekkert um allt svo ég tók tvær skellur frá frænku minni undir ströngu augnaráði hennar. Ég fór alltaf fúslega í skólann, en með lélegum árangri. Enginn skildi mig og ég var alltaf hækkuð þökk sé meðmælum, svo mamma var róleg að þau létu mig alltaf læra. Mér leið bara vel með köttinn, þar til einn daginn kom drukkinn frændi heim úr þorpinu með einhverja kvísl og dýrið tók sér bita til að næra sig. Hann tók musketu sem hermennirnir skildu eftir og drap hann úti í sveitinni. Fyrir mig voru það mikil vonbrigði.

Á þreskitímanum fór ég og tíndi hveiti- og byggkornin sem eftir voru í sveitagarði nágrannanna, setti í poka og fór með það í myllu Signóru Tindara við ána. Ég færði síðan Novara hveitið til frænda móður minnar sem, sem ekkja með tvö lítil börn, fór á morgnana að safna viði í skóginum og kveikti í ofninum til að búa til brauð handa þeim sem færði henni hveitið, og fékk smá pening og smá brauð handa börnunum.

Í september, þegar fíkjurnar voru þroskaðar, klifraði ég upp í trén og safnaði bragðgóðum ávöxtum, setti þá í reyrkörfur sem hengdar voru af greinunum með krók. Fíkjurnar voru skornar niður og láttnar þorna í sólinni á reyr. Eftir nokkra daga urðu þau þurr. Gróðursett í stórum körfum, þau voru borðuð á veturna. Á þessum góðu tímum kom Signora María, nágranni í sveitinni, til að útbúa þurrkaðar fíkjur. Ég fór oft til hennar. Hún var margra barna móðir. Einn þeirra, Carmelo, var með flogaveiki. Stundum var það ekki lengur að finna. Áhyggjufull móðirin fór að leita að honum og ég skemmti mér næstum því við hana.

Þegar ég var í fimmta bekk hafði kennarinn beðið um að tilkynna foreldrum að hún myndi fara með okkur í bíó til að sjá myndina "The little alpine boy". Frændurnir: "Þú ferð ekki að sjá þann óþverra". Systursonur prestsins á móti hafði heyrt: "Þú verður að senda hana, ég hef ekki séð það heldur." Svo voru þau flutt og ég gat farið.

Það var kominn pakki frá mömmu með sælgæti. Ég var komin með nokkra í skólann. Þetta var tími hallæris og nammi var líka af skorum skammti. Systir kennarans minnar kenndi fjórða bekk á meðan ég var í fimmta bekk. Hún bað um sælgæti fyrir fátækari stelpu en mig sem var veik og ég skildi eftir hana allt.

Árið 1945 sneri faðir minn aftur til Domodossola. Ég sá hann aftur í apríl 1946 og með honum var móðir mín sem átti von á barni.

Ég eyddi tíu gleðidögum með foreldrum mínum. Ég fór oft í heimsókn til ömmu og afa og borðaði því eins mikið og ég vildi og drakk mikið gos frá ömmu sem seldi þá. Að lokum vildi móðir mín taka mig með sér til efri Ítalíu, en frænka mín, alltaf fölsk og eigingjarn, sannfærði hana um að skilja mig eftir hjá sér. Ég fór í fimmta bekk, alltaf með erfiðleika miðað við viðkvæmni mína. Á prófdögum komu fréttir af fæðingu litla bróður hans. Allir ánægðir, en því miður á sama tíma grét ég af gleði og sársauka. Kannski af þessum sökum hækkaði kennarinn mig þó að hún opnaði ekki munninn um prófin. Það ár settu þau upp ípróttahúsdeild í þorpínu og næstum allir félagar mínir voru búnir að undirbúa sig fyrir inntökuprófin til að komast í hann. Fyrir mig voru engir möguleikar: frændur mínir voru sannfærðir um að aðeins uglur sóttu slíkan skóla. Reyndar, eftir að hafa lokið menntaskóla, þurfti maður að fara til Messina fyrir meistarana. Foreldrar mínir þurftu að sjá um að senda peningana fyrir bækurnar, þau hefðu ekki verslað. Ég hélt áfram að gráta vegna þess að ég vildi halda áfram námi. Þeir buðu mér þá möguleika á að skrá mig á atvinnutvíværinginn, eins konar mjög lélegan gagnfræðaskóla sem varir í tvö ár. Þangað fóru þeir fátækustu, ég þáði alla vega. Gangandi fram og til baka, morgun og síðdegis sótti ég námskeiðið. Skólinn var blandaður: mestu krúttarnir réttu upp hönd gegn leikstjóranum sem kenndi stærðfræði, þeir töpuðu líka ítölsku- og frönskukennaranum. Stúlkunum var kennd heimilisstörf og karlmönnum kennd landbúnaðarhugmyndir. Í raun og veru var ekkert lært. Hagnaður minn var góður að vera feimin og með mikinn þorsta til að læra.

Fyrir lok skólaársins voru kennarar búnir að undirbúa okkur fyrir góðgerðarleikhús. Ég þurfti að koma fram klæddur eins og götuígulker. Þar var flathettan hans frænda, stuttbuxurnar vantaði. Þegar ég sagði frænku minni það hrópaði hún: "Þú ert ágætur að setja tryggingu." Ég missti ekki kjarkinn: Ég fór til Liezzu rakarakonu til að biðja um að fá lánaðar buxur sonar síns. Svo að kvöldi tónleikahaldsins klæddi ég mig sem ígulker, undir miklu lófaklappi og örvæntingu frænda minna, sem voru viðstaddir áhorfendur í tilefni dagsins.

Því miður liðu jafnvel þessi tvö ár og ég kláraði skólann endalaust og hélt að ég hefði verið jafn fáfróð og meira en áður.

Sjötti kafli - Fyrirgefðu mér

(Stjörnuljós)

Ég var tólf ára þegar mamma kom í heimsókn til mín í ágúst með föður mínum og litla bróður sem ég sá í fyrsta skipti. Að sjá litla andlitið hennar gladdi mig og ég minnst þess dags sem eins besta dags lífs míns. Foreldrar mínir voru staðráðnir í að taka mig með sér til að koma mér aftur í skólann, en frænka mín dró athygli þeirra í margfætta sinn frá hugmyndinni: hún hefði sent mig til að verða saumakona með möguleika á að læra fagið vel. Og svo gerðist það, gegn vilja mínum. Foreldrar mínir fóru og ég dvaldi á Sikiley eins og hálfviti. Síðan þá hafði ég ekki lengur frið og ég grét alltaf í laumi. Frændur mínir sögðu að foreldrar mínir hefðu örugglega ekki elskað mig eins og þeir gerðu, að þeir hefðu alið mig upp eins og dóttur (dóttir hefði örugglega gengið í gegnum sömu sársauka og ég). Einn daginn fór frænka mín til bestu saumakona í bænum, þar sem mamma hafði líka lært iðnina, til að spyrja hana hvort hún vildi ráða mig. Saumakonnan svaraði því til að hún ætti nú þegar átta stúlkur og gæti ekki fjölgað þeim. Daginn eftir kom frænka hennar með egg til að sannfæra hana og hún sagði: - Komdu aftur eftir mánuð, kannski er einn af lærlingunum að fara til Tórínó og það er enn laust pláss fyrir frænku þína -. Stundvís, eftir mánuð sendi frænka mín mig á rannsóknarstofuna. Ungfrúin, sem var ekki meira en einn og hálfur metri á hæð, tók á móti mér: - Allt í lagi, ég tek þig því ég vorkenni þér, ég býst við að þú viljir frekar koma til mín en vera í sveitinni hjá frænku þinni. -. Hann hafði ekki

alveg rangt fyrir sér að halda það. Daginn eftir klukkan átta kynnti ég mig. - Byrjaðu að sópa rannsóknarstofuna - sagði hann við mig - þá muntu þvo gólfið -. Sagan var farin að pirra mig. Ég fór að þrifa eins og ég gat. Ég var lítill í vexti, ég var tólf, en ég var átta.

Ég kunni ekki að þvo gólfið: í sveitinni var það úr steini og í þorpinu þar sem flísar voru, frænka mín þvoði þær aldrei til að slitna þær ekki. Ég reyndi að gera mitt besta en saumakonan kallaði mig asna því ég hafði ekki þvegið mig vel. Klukkan níu komu verkamennirnir og fóru að hafa áhuga á nýju causita (litlu stelpunni). Þeir horfðu allir á mig með vorkunn. Ég heyrði ræður þeirra og féll úr skýjunum án þess að vita mikilvægi lífsins. Af og til gáfu þeir mér smá vinnu sem saumakona, hluti sem ég gerði ekki af fúsum vilja, alltaf bitur yfir því að hafa ekki getað lært. Það var jákvæð hlið á deginum: í hádeginu, þar sem ég þurfti ekki að fara aftur í sveitina, borðaði ég rólega heima, breiddi servíettu á borðið, raðaði í glasið, vatnsflöskuna og diskinn. Í stuttu máli, til að borða bita af hörðu brauði og osti naut ég þess að leggja á borð eins og allt venjulegt fólk. Eftir hádegismat fór ég til nágranna sem var níu árum eldri en ég og var saumakona. Hún hjálpaði til við að opna augu mín fyrir barnaleika mínum. Með henni bjó móðir hennar, systir með fílafætur og önnur öryrki.

Stundum buðu þeir mér að fá mér súpuskál. Saumakonan bað mig um að hjálpa henni að krosssauma barnafötin. Einu sinni fékk ég sorgarkast og hætti að vinna á miðri leið. Í annað skiptið tók ég öskuna úr eldapottinum og dreifði henni eftir stiganum, í óhug. Þeir sögðu: „Hver eve paccia? Fékk ég sjúkdóm?“. Að lokum skildu þeir mig og fyrirgefðu mér.

Stundum fór ég upp til nunnna á Antoniano munaðarleysingjahæli til að leika við munaðarlausu stelpurnar. Ég öfundaði þá svolítið vegna þess að þeir lifðu dögum sínum í röð og reglu. Þeir snæddu með borðið alltaf vel dekkad, síðan var spilað og loks á ákveðnum tímum helguðu þeir sig hollustu Guðs með því að biðja. Ég hugsaði: - Þau eru heppin, þau eiga ekki lengur foreldra og samt búa þau vel hjá nunnunum, á meðan ég á foreldra en ég neyðist til að búa hjá þessum björtu frændum -. Án þess að þeir vissu það, til að forðast leiðinlegar yfirheyrslur í kjölfarið, fór ég af og

til að heimsækja föðursystur sem bjó í þorpinu. Ég bað hana um peninga til að senda foreldrum sínum bréf þar sem þau voru beðin um að taka mig með sér.

Í nóvember ár hvert fóru þeir með mig á Sant'Ugo messuna sem fór fram í Piano Vigna. Í þessu hverfi settu afa og amma upp skúr þar sem búið var til grillað kjöt og pylsur sem þau seldu ásamt góðu vínglasi. Fyrir mig var þetta tækifæri til að vera saman með ættingjum mínum, njóta góðs kjöts og drekka litað gos, skoða sölubásana sem selja eldavélar, ljósker, leirpotta, kvartara og bumbaelli.

Daginn eftir fórum við aftur til Badia Vecchia í Sant'Ugo veislu, messu, litla skruðgöngu og eftir það í búð afa og ömmu sem bauð mér upp á pylsu, brauð og gos, þetta tapað úr lokuðu flösku með kúlu í innandyra.

Einu sinni fyrir jól fórum við til Messina í 3 daga. Við gistum hjá ættingja. Mér líkaði ekkert smá við hana: hún var vön að segja frændum sínum að hún hefði stolið eggjum frá bóndakonu á markaðnum og truflaði hana. Ég hafði lært í trúfræðslunni að maður ætti ekki að stela. Með dótturinni um kvöldið fórum við til heiðursmanns sem smíðaði fígúrus. Til að vera örlátur gáfu frændur mínir mér peninga til að kaupa þá. Á hinu smurða borði í Castrangia gat ég smíðað barnarúm. Með aspasgreinum og nokkrum bómullarflögum myndaði ég kofa. Um kvöldið naut ég andrúmsloftsins tveggja kerta með valhnetuskeljum vættum í olíu og snæri við hlið Jesúbarnsins. Michele frændi kunnir líka vel að meta hugmyndina og vildi verðlauna mig: "Ntoia, afhýðið tvær pikkýperur", og frænka mín fór að koma þeim undir rúmið sitt þar sem þær voru geymdar.

Þegar ég stoppaði til að sofa ein í Novara, á jólanóvenunni, fór ég með Antonietta nágranna mínum á hátíðina sem var haldin klukkan 5 að morgni í Annunziata kirkjunni. Aftast í kirkjunni útvegaði helgidómurinn stólana gegn gjaldi. Við komum með þá að heiman. Á leiðinni til baka heimsóttum við Carolina, þvottakonu vélstjórans, þegar við vinnu snemma morguns undir stiganum. Á þeim tíma var hún þegar farin að draga vatn úr lind San Francesco með stórum kertum til að fylla trépottinn. Hann sagði: "Caùsi, bíddu hérna, ég ætla að athuga hvort herra mennirnir hafi átt

eitthvað af kex í gærkvöldi, svo þú getir fengið þér morgunmat". Hann kom nánast aldrei tómhentur til baka. Ég bauð Antoniettu að koma og við kveiktum á eldavélinni. Þegar Carolina fann ekkert annað að borða fór ég fram í eldhús til að ná í bita af hörðu brauði og vatnsglas úr "bumbaello". Til 8 við stoppuðum til að búa til dúka, þá kvöddum við: Ég fór á verkstæðið, Antonietta fór heim til hennar til að hjálpa móður sinni þar sem hún var einkadóttir með 8 systkini.

Í Novara einni leið mér eins og borgara. Þegar ég fór í heimsókn til afa Turi þrífði ég gluggana fyrir hann og hann gaf mér "a srea" (ábending). Ég fór að kaupa naglalakk. Ég keypti líka leysirinn til að fjarlægja hann þegar ég skynjaði að ég myndi hitta frændur mína. Ég notaði talkúm sem andlitsduft. Æ, einn daginn skildi ég það eftir á andlitinu og fór í gegnum vandræði mín, skellur og móðganir. "Hvar fékkstu peningana fyrir þetta vitleysu?" Og ég: "Sérðu ekki að þetta er hveiti?". Á meðan höfðu nágrannarnir flutt í annað hverfi. Einn daginn buðu þeir mér að fara í sirkus. „Ég á enga peninga ...“ sagði ég. Þeir lánuðu mér þær. Eftir hádegi fór ég á rannsóknarstofuna til að njóta sýningarinnar: apar á trapisu, börn á hestum, fílar, trúðar, hlutir sem aldrei hafa sést áður. Því miður þurfti ég að fá 8 líra.

Nokkrum dögum síðar, á leiðinni til Castrangia, í San Salvatore hitti ég móður skólasystur með fullan poka af grænmeti keypt af bændum. Hann spurði mig hvort ég gæti farið aftur í þorpið (fyrir hugarfar þess tíma skammaðist hann sín fyrir að fara á torgið með pokann!). Ég samþykkti, hélt að ég myndi skrapa saman pening með þjóf fé. Því miður, eftir að hafa komist heim með erfiðleikum, verðlaunaði hún mér með fjórum hnetum. Ég missti ekki kjarkinn. Ég fékk líru með því að selja dömu frá Fantina dúkku. Ég smíðaði Pinocchios úr pappa með fætur og handleggi hreyfða af bandi. Sumir krakkar keyptu þau fyrir smáaura. Önnur hugmynd: sólgleraugu fyrir fátæk börn. Ég var að leita að gagnsæjum lituðum sælgætisumbúðum fyrir framan rimlana. Með sykarpappír klippti ég rammann út og ég gat endurheimt önnur sent. Eftir tvo mánuði tókst mér að skila 8 lírunni.

Þrátt fyrir háan aldur var afinn með astma og kviðslit sem hann hafði verið með frá fimm ára aldri, hann reyndi að afvegaleiða sjálfan sig í sveitinni þar sem dóttir hans fór nánast aldrei í heimsókn til hans. Hann hafði það gott þá tvo sumarmánuðina þegar tengdadóttir hans kom frá Messina: hún þvoði lín hans og rændi húsið til að þrifa það af öllu sem safnast hafði á árinu.

Þegar við hittumst sagði hún við mig: 'Frænka þín er skammarleg, þú getur ekki látið aumingja gamlan mann þjást svona í óhreinindum.' Um kvöldið fór ég í skýrslutöku, en frænkan gagnrýndi mágkonu sína: - Hún er borgari, hún má hugsa sjálf hvað hún vill -. Og ég svaraði: "Það er rétt hjá þér, ég hef séð þrifið sem þú gerir: þú hefur meira að segja þvegið þvagskálina með sýru og hún er aftur glansandi". Á þessum tímapunkti sló hann mig því við ættum ekki að tala um þessa hluti og ég var ógeðslegur.

Einn daginn gaf afi mér peninga og ég keypti mér söngbók sem stelpurnar á verkstæðinu voru að tala um. Í nokkurn tíma tókst mér að fela það, en eitt kvöldið hafði ég ekki tíma og frændi minn, þegar hann áttaði sig á því, byrjaði að bölva: "Jafnvel þetta viðbjóðslega drasl, nú ertu að verða bullandi." Við þessi orð reif ég það í andlitið á honum áður en hann gerði það. Frammi fyrir uppreisn minni sá hann ekki meira, hann dró niður buxnabandið og byrjaði að berja mig harkalega. Ég var um þrettán ára og það var í eina skiptið sem hann sagði við konu sína: "Ég heyrði að kona væri að fara til Norður-Ítalíu til að fylgja frænku þinni í þorpið og senda hana með sér til foreldra sinna." Á því augnabliki varð ég glaður, ég gleymdi líka sársaukanum af barsmíðunum sem ég hafði tekið, svo fór ég og settist í grasið hugsandi. Myrkrið var farið að falla, hugsaði ég, þegar skuggar næturinnar læddust inn í greinar trjáanna og léttur kaldur vindur kom upp úr ánni.

Ég hallaði mér að hnotutré og sofnaði þegar ég horfði á skýin. Mig dreymdi mikið, kvik af litríkum draumum. Léttur andvari strauk um andlit mitt. Ég opnaði augun og elskaði þennan stað undarlega sem ég hafði alltaf hatað og ég áttaði mig á því í fyrsta skipti með undrun að hann var aðeins upplýstur af ljósi stjarnanna. Ég sleppti mér í þessu ástandi yfirgefa,

mig dreymdi aftur. Hamingja eins og dularfullur vökvi fór dropa af dropi inn í litla veruna mína. Ég var ekki sæt stelpa. Fætur mínir hrukkuðust eftir að hafa gengið á hvössum smásteinum straumsins, en allur líkami minn, og jafnvel sál, var nú vön því að hata allt sem gæti virst sætt og blítt. En ég játa að þessi stutti svefn þetta kvöld var yndislegur og ég hef aldrei fundið hann aftur. Kannski er það þess vegna sem ég man það enn. Allt í einu hvíldi hönd á öxl minni, Antonía frænka kom og á sinn hátt vakti mig skyndilega: "Við skulum fara heim. Þegar við komum þangað muntu kyssa hönd frænda þíns og segja honum - Vinsamlegast fyrirgefðu mér -". Og þannig var það.

Um kvöldið lagðist ég skjálfandi, gat ekki sofið á nóttunni og eyddi tímunum í krampalegri eftirvæntingu dagsins. Ef ég sofnaði án þess að átta mig á því byrjaði ég allt í einu eins og viðkall eða samviskubit, sem krafðist þess að ég væri vakandi og með sársauka og leyfði mér enga hvíld. Ég eyddi restinni af tímanum með opin augun í að rýna í skrímslin sem næturmyrkrið dró á veggina og án þess að hafa kraft til að gera neitt grét ég og grét. En þetta var ekki sorglegt grátur, það var eitthvað annað sem ég heyrði ekki. Daginn eftir fór ég ekki á rannsóknarstofuna því líkami minn leit út eins og kort, hann var svo marinn. Ég fór aðeins aftur eftir viku þegar merki fóru að dofna.

Sjöundi kafli - Emilía

Á sunnudagseftirmiðdegi fór ég á munaðarleysingjahælið með nokkrum vinum: nunna útskýrði fagnaðarerindið fyrir okkur á fallegan hátt með nokkrum viðeigandi brandara. Þvílík gleði að eyða þessum tíma í gleði. Dag einn sagði hann okkur að í október myndi biskupinn í Messina koma til fermingar.

- Réttu upp hönd þína ef þú vilt þetta sakramenti svo ég geti komið því á framfæri við erkiprestinn Monsignor Salvatore Abbadessa. - Ég vissi ekki hvað ég ætti að gera og rétti upp höndina feimnislega. Nokkrum dögum síðar sagði ég zizi. Hún var vandræðaleg: hún varð að leita að guðmóður. Ég bað dóttur póstmannsins, ungrú Rínu, ungum kennara. Hvernig getum við spurt hann? Daginn eftir fórum við heim til hennar og hún samþykkti það. Þann 9. október 1948 síðdegis fór ég með vinum mínum í Móðurkirkjuna til að játa. Daginn eftir fór ég heim til guðmóðurarinnar um morguninn og hún gaf mér filigrín armband samofið litlum hjörtum. Ég fór að gleðjast. 11 fórum við í kirkju. Biskupinn kom og byrjaði að halda heilaga messu. Í millitíðinni röðuðum við okkur í miðskipið og einn af öðrum staðfesti hann okkur. Eftir messu buðu frændurnir ekki einu sinni guðmóðurinni í kaffi. Þeir heilsuðu henni bara með því einfaldlega að kalla hana "commare".

Ég man að þegar ég var barn þegar ég kom heim frá Castrangia áður en ég kom til þorpsins var kapella helguð frelsaranum. The Zizi stoppaði um stund og sagði upphátt "ó mæður, ó mæður...". Ég hélt að þetta væri bæn. Þegar ég varð eldri áttaði ég mig á því að í staðinn hringdi hún í látna móður sína, þar sem kirkjugarðurinn er staðsettur rétt fyrir ofan

kapelluna. Ég hafði aldrei heimsótt kirkjugarðinn því zizi fór ekki einu sinni í hátíð dýrlinganna. Ég vissi að við það tækifæri keyptu fólk blóm af Signorinu Signorino á stað sem heitir "Fussadello" og fór nánast í skruðgöngu að skreyta grafhýsi ástvina sinna. Einu sinni bauð ég zizi: "Af hverju förum við ekki líka og heimsækjum gróf móður þinnar?"

Hún svaraði því til að hún yrði miður sín. - Það er gagnslaust að kalla á "mæður - mæður" ef þú vilt ekki færa henni einu sinni blóm. — Við þessi orð varð hann næstum snortinn. Við fórum til Fussadello til að kaupa chrysanthemums. Á allra heilagra degi fór ég að hringja í afa Túra til að fara með okkur í gróf "mæðra", fyrir mig ömmu Rósu. Afi hafði nýlega látið endurbyggja þá gróf vegna þess að á stríðstímum hafði eina sprengjan sem varpað var í kirkjugarðinum eyðilagt hana.

Þótt ég væri stoltur af því að hafa unnið enn einn bardaga, fóru hugsanir mínar dag og nótt til foreldra minna. Ég reyndi að trufla mig þegar ég var í rannsóknarstofunni. Ég byrjaði að hafa gaman af saumaskapnum: Ég útbjó vað fyrir axlapúðana, ég blés á kolajárnið. Þegar járneð var heitt straujuðu stóru stelpurnar verkin til að búa til föt. Til að halda henni stífum var venjan að setja blýlód saumuð á milli tveggja bönda á brúnina. Ég keypti þá af guðföður mínum sem seldi efni í riffa. Þetta voru kögglar sem ég þurfti að fletja út með hamri. Stundum fletja ég jafnvel fingurna... Á meðan hélt frú Orlando borgað klippinámskeið fyrir eldri stúlkur. Ég sat langt í burtu en spennti eyrun til að skilja eitthvað af kennslustundunum. Einu sinni sögðu frændurnir að við myndum fara til Fantinu til að finna "commare" og "compare", þá sem, þegar þeir komu til Novara í mikilvægum erindum, sváfu hjá okkur. Einu sinni spurði guðmóðirin zizi "Hvað ertu gamall?" Og zizi: - Mi orbu da vista i l'occhi, nun mi riguardo - (ef mig vantaði sjón, þá man ég það ekki).

Með ábendingu afa Turi hafði ég farið að kaupa grænt efni, til að prófa getu mína bjó ég til pils. Brottfarardagur til Fantina rann upp (tveggja tíma ganga). Við fórum á fætur klukkan 4. Mig langaði að koma Zizi á óvart með því að fara í pilsid mitt. Það var svo þröngt að ég gat varla gengið. Þegar þeir sáu sköpunina mína fóru þeir að segja: - Við ólum upp og nú þegar

hann er farinn að stækka, þá er hann kokett. Það fær okkur til að skammast okkar. Og ég benti á: "Ég mun ekki taka þennan af, ef þú vilt hafa hann svona, annars farðu!" En í hjarta mínu hugsaði ég "hvernig get ég gengið í svona þröngu pils...". Við komumst samt á áfangastað. Kommarinn spurði hvar ég hefði látið búa til svona fallett pils. - Sa figi illa - (hún gerði það) sagði zizi. - Svo þegar við þurfum að sauma eitthvað komum við til hennar -. Stolt uglunnar...

Stundum sá ég hluti í þorpínu sem hryggði mig. Emilía var heyrnarlaus, kannski heimilislus. Flesta daga fór hann fram hjá götunni þar sem ég bjó. Ef hann hitti einhvern stakk hann hendinni að munninum. Stundum bauð fólk henni brauðbita, en það voru þeir sem gáfu henni samviskulaust ostaskorpuna og faldu sig svo til að sjá viðbrögðin: greyið settist á hurðartröppuna og sló höfðinu í vegginn. Dag einn, þegar ég fór í búðina til að ná í þráð, heyrði ég háa rödd Antonio, blinda mannsins. Frá klaustrinu, sem staðsett er efst í bænum, tilkynnti hann að sardínurnar væru komnar. Með nokkrar lírur af tippinu hans afa sem ég átti eftir fór ég til fisksala að kaupa nokkra aura. Í hádeginu kveikti ég á eldavélinni með kolum, eldaði sardínurnar og setti í sykarpappír. Þegar ég sá Emilíu fara framhjá gaf ég henni þau. Hún horfði undrandi á þá og brosti aðeins til að þakka mér. Ég sá hana sitja í venjulegu hurðinni, ekki berja hausnum við vegginn, heldur setja mjóa fingurna að munninum. Ég borðaði ekki þennan dag: Ég þurfti að hreinsa afganginn af glóðinni af eldavélinni til að láta frændur mína ekki skilja framtak mitt.

Angela fór um þann veg um hádegisbil með syni sínum Nino, fötluðum einstaklingi sem gekk en talaði með bendingum. Þeir fóru með fötu að fá sér súpu á barnaheimilinu. Einn daginn var Nino einn með fötuna sína, nálægt húsinu mínu klæddu tveir strákar hann af og hlupu í burtu. Hann gat ekki dregið upp buxurnar. Hann var án nærfata. Ég fór feimnislega niður til að klæða hann. Það var í fyrsta skipti sem ég sá nakinn mann. Vei ef frændurnir hefðu vitað það hefði verið skandall.

Í einu af mörgum bréfum sem ég sendi foreldrum mínum hafði ég lýst yfir löngun til armbandsúrs. Þegar ég vissi að Signora Agostina var komin

frá Domodossola fór ég til hennar. Um leið og hann sá mig faðmaði hann mig og gaf mér pakka sem foreldrar mínir sendu. Ég opnaði hann og mér til undrunar fann ég brúnan lambfeld með fingurstærðum krullum, filthúfu og kassa með úri. Ég skalf af gleði þegar konan lagaði það á úlnliðinn á mér. Hann gaf mér vatnsglas til að jafna mig og hljóp heim. Daginn eftir, þegar frændur mínir komu til Novara, sögðu þeir að ef ég væri í loðkápunni myndu þeir halda að ég væri brjálaður: enginn í bænum ætti neitt slíkt. Hins vegar klæddist ég því með stolti. Ég dró til baka ermina til að láta alla taka eftir úrinu. Ég gaf honum oft reipi, svo á stuttum tíma slitnaði hann. Á leiðinni til Castrangia hitti ég gamalt fólk sem spurði mig um tíma. Til þess að gera ekki slæman svip horfði ég á klukkuna sem nú er óbætanlega biluð og sagði að ég hefði gleymt að vinda henni. - Þakka þér fyrir -. Þeir tóku á móti mér og héldu áfram leið sinni.

Í samanburði við vini mína var ég lítill og grannur, þeir voru allir "þróaðir". Í bréfi spurði mamma zizi hvort ég væri "þróuð" eins og systir mín Rosa. En fyrir Zizi að tala um þessa hluti var tabú. Hann vissi ekki að ég vissi allt um lífið. Uppreisnargjarn eins og alltaf sagði ég við hana „Ég er ekki „fröken“ vegna þess að ég er vannæringu“. Og hún: - Hvað ertu að segja? Við höfum alltaf stutt þig. Kvöld eitt svaf ég í Castrangia og mér leið illa. Ég var í köldum svita. Ég hélt að þetta væri endirinn, ég bað, grét og fór út í myrkrið til að pissa nokkra dropa. Og þeir: "Ef þú stendur upp aftur mun ég lemja þig!". Kannski verndaði Madonna del Tindari mig. Ég fór aftur að strárúminu og sofnaði. Daginn eftir á rannsóknarstofunni í Novara sá Signorina Assunta mig fölari en venjulega. Þegar afgreiðslustúlkan kom með kaffi og mjólk með ristudum sneiðum eins og hún gerir á hverjum morgni, bauð hún mér líka.

8. kafli - Flug svalanna

Þegar ég eyddi miklum tíma í Novara, fannst mér lífið hafa breyst: kannski vegna þess að ég fór að heimsækja afa Turi og ég spjallaði gjarnan við hann samfelld heilu eftirmiðdagana. Hann sagði mér margar sögur af lífi sínu og hversu erfið tilvera hans hafði einu sinni verið. Ennfremur, búsettur í Novara I, hafði tækifæri til að verða vitni að mikilvægum atburðum sem eiga sér stað í bænum. Umfram allt stóru trúarathafnirnar, göngurnar, skírnirnar, fermingarnar, en umfram allt brúðkaupsathafnirnar, hreyfðu mig. Á þeim tíma var brúðkaup haldið á kvöldin, ég fór næstum alltaf að skoða með vinum mínum í San Nicola kirkjunni.

Kvöld eitt sá ég brúður í hvítum kjól fara út í fylgd föður síns. Hvít sem snjór, hún leit út eins og dúkka, hún var svo falleg! Það var Carmelina sem giftist Filippo. Ég þekkti mig algjörlega og dreymdi: "hver veit, einn daginn gæti komið að mér líka...".

Í þá daga fékk ég skrítna skynjun, það var eitthvað nýtt og skrítið í loftinu, ég hafði fyrirvara. Ég var eirðarlaus og beið eftir því að óvenjulegur atburður myndi gerast. Og raunar var atburðurinn ekki lengi að koma. Um hádegisbil kom póstmaðurinn venjulega við. Dag einn í júnímánuði heyri ég æpandi rödd hans: „Campo, það er póstur“. Ég tók bréfið, það kom frá ... Domodossola! Mamma skrifaði systur sinni.

Ég opnaði hana skyndilega þar til ég reif hana næstum og las hana, þar voru fréttirnar sem ég hafði beðið eftir alla ævi: í kringum 12. september myndi mamma koma til Sikileyjar til að sækja mig og fara með mig norður! Núna var ég orðin ung kona, framtíðin beið mín og ég varð að finna mér vinnu. Þar sem ég vissi hvaða viðbrögð frænka mín hefði fengið, faldi ég af skynsemi bréfið í botni krukku sem innihélt haf af drasli: ef zizì hefði lesið það, greyið mig... Stundum kom Micherillo frændi í búðina þegar hann var ekki að vinna í þorpunum í Novara. Stundum kom hann með zizì og sagði skelfingu lostinn: „Það er stutt síðan mamma þín skrifaði, eitthvað hlýtur að hafa komið fyrir hana...“. Ég var hins vegar hræddur um að annað bréf kæmi með einhverjum ábendingum. Reyndar kom einn dag einn, en sem betur fer án nokkurrar vísbendingar um ferðina til Sikileyjar. Sumarið rann hægt og rólega í burtu hjá mér, ég gat ekki beðið eftir að þessi krampalegu bið tæki enda. Vinnan hjálpaði mér að hætta að hugsa og líða tímann sem skildi mig frá komu móður minnar. Fyrir hátíðina 15. ágúst vildi allt fólk sýna glæsileika sinn og á rannsóknarstofunni var alltaf mikið að gera, meira en venjulega: margar dömur vildu sýna nýja kjólinn sinn. 13. ágúst var helgaður kvenkyns vinnukonum sem gátu saumað sín eigin föt.

Ég hafði beðið zizì að kaupa dótið til að vera á pari við vini. Hún samþykkti það og ég valdi ódýrt drapplitað efni með bláum hnútum. Unga konan á verkstæðinu klippti það fyrir mig og fékk aldraðan starfsmann til að hjálpa mér að sauma hann. Á veisludaginn átti ég nýjan kjól eins og allir aðrir.

Það voru líka nokkrir kunningjar sem höfðu komið frá Fantinu. Einn þeirra hafði séð fræga þrönga pilsíð mitt. Hann kom með efnisbút og spurði zizì: "Frænka þín verður að búa til kjól fyrir mig, hún er svo góð!". Ég tók mælingar hennar. Ég hafði í huga líkan sem Signorina Assunta hafði gert fyrir viðskiptavin. Ég bað um tíma til að klippa það og prófa það. "Allt í lagi, efnið er svolítið þungt, hentar vel fyrir haustið. Ég kem um 20. september."

Á sama tíma bauð Carmelina, stúlka úr verkstæðinu, öllum vinum sínum í brúðkaup sitt, sem fagnaði eitt septemberkvöld í Matricekirkjunni. Með

leyfi zizì fór ég á athöfnina. Meðal gesta var líka kona frá Domodossola sem tilkynnti yfirvofandi brottför: "Concettina, dagar þínir eru taldir í Novara. Mamma þín mun koma að sækja þig bráðum".

Eftir ríkulega veitingarnar sneri ég glaður heim. Dagarnir liðu og hátíðin á Tindari 8. september kom, það ár virtist sú langa leið sem lá meðfram fiumara alls ekki eins erfið og óendanleg og í fyrra skiptið, mér leið eins og ég væri að fljúga. Til baka í Castrangia tilkynnti ég zizì að ég myndi dvelja í nokkra daga með þá uppfundnu afsökun að rannsóknarstofan yrði lokuð til 12. Þann morgun sló hjartað í mér. Við tíndum nokkrar fíkjur til að fara með til nágretta og héldum til Novara. Á miðri leið sá ég mömmu koma niður múlabrautina úr fjarlægð. Ég hljóp til hennar og faðmaði hana af öllum þeim styrk sem ég hafði í litlu handleggjunum mínum. Zizì byrjaði að hrópa: "Af hverju komst þú skyndilega? Heldurðu að þú getir tekið Concettina með þér?" "Já - svaraði móðirin - við förum eftir þrjá daga". "Þú getur það ekki, hann þarf að útbúa kjól fyrir dömu frá Fantina." Það var önnur afsökun til að halda aftur af mér. Hann öskraði allan tímann. Ég var óbilandi að snerta himininn með fingri. Eina eftirsjáin mín hefði verið að ég skyldi ekki lengur geta heimsótt afa Turi.

Að kvöldi 14. borðuðum við kvöldverð. Zizì opnaði aðeins munninn til að móðga mömmu: "Hversu hugrökk þú tekur hana frá mér, þú hefur ekkert hjarta, þú lætur mig þjást of mikið, ég lít ekki lengur á þig sem systur." Ég sá Michelillo í fyrsta skipti með tár. Undir grófu og hörðu skelinni eins og viði höfðu greinilega nokkrir dropar af mannkyni haldist í fangelsi. Ég var aftur á móti orðinn eins og marmara og ég var ekkert hreyfður.

Ég svaf ekki augnablik á nóttunni, þúsundir hugsana ráku hvor aðra óreiðukenndar í huga mér og ég gat ekki beðið eftir að morguninn kæmi til að fara. Mamma hafði pantað leigubílinn frá heiðursmanni sem kallaður var „cauzi i wolf“ (úlfbuxur). Í dögum fórum við á fætur, lokasnúningur á pappatöskuna og kveðja til frændanna. Við brottför kom frænka mín grátandi út úr herberginu sínu, með hárið laust, og kastaði sér fyrir fætur móður minnar og bað: "Nú mun ég drepa mig og þú munt hafa dauða á samvisku þinni það sem eftir er af lífi þínu! Vinsamlegast, þig spyr ég á

hnjánum mínum - sagði hún - ég er bara fátæk kona, ein og meðhöndluð eins og skepna af fölskum eiginmanni, enginn elskar mig. Systir mín, ég bið þig að taka hana ekki frá mér, miskunna þig, þú hefur engan rétt til að láta mig í friði, hún ólst upp hjá okkur eins og blóm og nú ekkert þakklæti!"

Með hárið laust og andlitið drýpt af leðju sló hann til jarðar og bölvaði öllum alheiminum. Móðir mín hafði skilið að systir hennar var orðin hættuleg og var að missa vitið, brjáluð. Hún hreyfði sig hins vegar ekki, hún lét ekki hreyfa sig til vorkunnar, hún var heyrnarlaus fyrir röflinu sínu, horfði í fjarska og beið þess að dramatíkinni lyki. Þegar frænka mín áttaði sig á því að móðir mín var harðákveðin hljóp hún upp í herbergið sitt og neitaði okkur um hinstu kveðju. Allt í einu fórum við, hún kom aftur bölvandi á götunni, þegar við gengum í burtu sáum við hana minnka þar til hún varð að lítilli svörtum kúlu sem blandaðist saman við steinana. Kannski hafði ég verið grimmur við hana, eins og einbörn vita hvernig á að vera, en ég man að þegar ég var að ganga í burtu frá húsinu hennar vernduð af hendi móður minnar, þegar ég sá að hún var við það að hverfa sjónum mínum alla gremju mína skyndilega breyttist í ástúð og ég fann fyrir samúð með henni (ég komst að því seinna að Zizi syrgði mig á götum úti í nokkra mánuði eins og ég væri dáinn).

Á Piazza Bertolami opnuðust dyr leigubílsins. Frá glugganum heilsaði ég öllum sem ég sá til landsenda. Á ferðalaginu fylgdist ég með öngþveiti í hjarta landslagið og bæinn sem færðist hægt og rólega frá augnaráði mínu, við þögðum lengi þar til ég sá hafið. Núna var ég langt frá Novara, örugglega! Andstæðar hugsanir börðust í huga mér og ég gat ekki stjórnað þeim, svo vaknaði ég þegar mamma strauk mér og varaði mig við að við værum komin. Síðan elskaði ég landið innilega sem ég hafði andstyggð svo lengi vegna þess sorglega lífs sem ég lifði. Á Vigliatore stöðinni var mikil ringulreið, margir eins og við voru að leggja af stað norður með pappa ferðatöskurnar sínar og aðrar töskur.

Þunnur vindur kom af sjónum og ég fann söltuna sem bragðaði á varirnar. Góð tilfinning sem ég fann fyrir í fyrsta skipti. Við biðum eftir lestinni í hálf tíma. Fyrir mér var þetta nýtt loft. Fólk söng hið vinsæla lag

„Prófessor, segðu mér hvor kom á undan, hænán eða eggíð“. Allir voru að koma heim úr fríum í álfunni. Kominn til Messina sá ég með undrun vagnana fara á ferjubátinn. Það var um miðjan september og þúsundir svala hringsóluðu á þessum bláa himni fyrir ofan sundið. Með fluginu voru þau að sauma út drauminn minn: Að snúa loksins aftur til að búa með fjölskyldunni minni. Ég reyndi að sjá Guð í miðju þessa bjarta bakgrunns og, jafnvel þótt ég sæi hann ekki, þakkaði ég honum frá botni litlu sálar minnar. Eftir óteljandi klukkustundir fórum við af stað til Rómar til að taka lestina aftur til Mílanó, eftir fleiri klukkustunda bið, þar sem önnur lestarskipti voru til Domodossola. Það var draumur. Í þeirri lest heilsaði mamma upp á nokkra sem hún þekkti. Allir spurðu hvaðan hún væri og hver stúlkan væri með henni. Þau vissu ekki að hann ætti aðra dóttur.

Ég fylgdist með landslaginu: Ég sá í undrun Maggiore-vatn og eyjarnar, síðan fjöllin. Ég spurði hversu löngu fyrir komu, vitandi að bærinn væri í dal umkringdur fjöllum. Við komum til Domodossola síðla morguns. Himinninn var grár, göturnar virtust líka dökkmálaðar, fólk gekk ákveðnu skrefi og horfði til jarðar, meira að segja fötin voru dökk. Pabbi beið eftir okkur á stöðinni með litla bróður mínum sem ég hafði séð á Sikiley tveimur árum áður. Kossar og knús. Á leiðinni heim reyndi ég að uppgötva staðinn sem brátt myndi verða borgin mín. Ég taldi gluggana á húsunum en þeir voru svo margir að ég missti útreikninga mína. Það voru of margir gluggar og of mörg hús ofan á hvort öðru. Þeir voru svo háir að augun mín týndust upp í himininn.

Mig svimaði. Þúsundir spurninga vöknuðu upp í hausnum á mér sem komu og fóru ákaft. Á ferðalaginu gat ég ekki komið upp einu orði. Svo heima kom mér annað á óvart þegar ég sá systur mínar, sem ég man aðeins eftir af ljósmyndum. Annað sem kom á óvart var eldhúsið með vaski, krana og gaseldavél (í Novara var ekkert vatn í húsinu og eldað með viði). Um kvöldið kom Comare Grazia í heimsókn til okkar með Caterinu dóttur sinni. Meira að segja nágrannarnir vildu hitta mig. Kvöldið eftir fór pabbi með mig í bíó. Eitt besta kvöld lífs míns sem ég mun alltaf muna, fram á síðasta dag. Loksins var ég hjá pabba, áður elskaði ég hann eins og maður elskar fjarverandi föður, nú dáðist ég að honum og loks í fyrsta

skipti fann ég fyrir vernd eins og ég væri prinsessan hans. Í stuttu máli, mér sýndist ég vera að ganga fyrir ofan skýin, ég hefði lent á öðrum punkti alheimsins.

Níundi kafli - Hlið himinsins

Áður en hún fór frá Sikiley hafði mömmu tekist að finna mér vinnu hjá loðsmiðnum og eftir tvo daga fylgdi hún mér í vinnuna. Við fórum að heiman snemma morguns: Ég var mjög spenntur yfir þessum fréttum.

Við innganginn tók á móti mér ungrú Tilde sem brosti mér stórt og tók í höndina á mér, skemmtileg og fín kona. Tilde sagði við mig á mílanísku "Halló bela tusa (stelpa), komdu, ég skal kynna þig fyrir stelpunum sem vinna með mér: Nella og Teresina. Þær hafa mikla reynslu, þær munu kenna þér hvernig á að vinna. Ef það eru til vandamál – bætti hún við – ekki skammast sín fyrir að spyrja". Svo á örskotsstundu var ég kominn aftur í nýju vinnuna.

Mér fannst ég þegar fullorðin og til að marka þessa breytingu á lífi bela tusa í fyrsta skipti komu blæðingar. Hún vissi ekki mikið um það efni, en af sögunum sem hún heyrði frá eldri vinum sínum í Novara skildi hún að þetta væri leiðin til að breytast í unga konu. Hún skildi að hún þurfti ekki þetta merki til að vera kona: hún var þegar fyrir allt sem hún hafði lært, þekkt og elskað. Það var ekki lengur maður og hafði gengist undir umbreytingu í fiðrildi. Það kom langt frá og á nokkrum mínútum fór það úr einum heimi í annan. Hún fann sjálfa sig ein og var mjög stolt af því.

Á meðan var ég farin að venjast nýju vinnunni. Þá voru loðkragar notaðir til að bera á yfirhafnir. Skinnin voru blaut með svampi og loks negld á tréplanka með því að draga þau frá öllum hliðum. Það minnti mig á þegar ég á rannsóknarstofunni á Sikiley muldi snúrurnar til að setja neðst í fötin. Jafnvel hér voru nokkrir hamarar á fingrum. Ef það var smá sól voru þau látin þorna í garðinum á veginum, svo ég varð að fylgjast með dýrmætu persneska lambinu, refnum, mink- og rottuskinnum. Á meðan ég sinnti þeim fannst mér gaman að horfa á bílana og fólkið fara framhjá. Ég andaði meira að segja að mér útblástursgufum bílanna og reyndi að fylla mig með þessum ilmi af borginni, svo nýr og vímuefnalegur fyrir litlu stúlkuna sem ólst upp í hreinu lofti. Borgin fór fram fyrir augnaráð mitt og ég missti meira að segja tímaskyn. Faðir minn útskýrði fyrir mér að þar væri deginumskipt niður í klukkutíma, en þegar ég bjó í Castrangia þekkti ég aðeins sólarupprás og sólsetur. Stundum þegar ég sinnti skinnunum kom eldri kona af efri hæðinni og hélt mér félagsskap. Hann talaði á strangri Piedmontese og ég skildi ekki neitt: "Che bela fiola, da ndua ti vegnat (hvaðan ert þú)? Cuma ti se ciamat (hvað heitir þú)?". Ég mola. "Ti mi capisat mia (skilurðu ekki)?". Þegar skinnin voru orðin þurr klippti Signorina Tilde löguna á kragana fyrir saumakonurnar sem pöntuðu þá.

Smátt og smátt lærði ég að setja frisellina fyllinguna, passafino utan um og svo fóðrið. Þökk sé hæfileikum mínum byrjaði ég að fá vikulega vasapeningana mína og fljótlega var ég uppfærð með lífeyrismörk. Mér fannst ég vera stærri. Það var útvarp á rannsóknarstofunni: Ég naut þess að hlusta á lögin. Á þeim tíma voru ísskápar ekki útbreiddir en unga frúin var með ísskáp sem hún fyllti með ískubbum frá herramanni sem fór með kerru um götur bæjarins. Fyrir mér var það nýjung að drekka svona ferskt vatn. Ódýr viðareldavél hitaði húsið. Hann var ekki með síma, en þegar hann þurfti að hringja í viðskiptavini sendi hann mig til frænku sinnar, sem átti byggingarfyrirtæki með nokkrum verkamönnum. Meðal þessara, fyrir tilviljun, sá ég í fyrsta skipti ... En þetta er önnur saga sem, ef ég hef tíma og löngun, mun ég segja þér síðar.

Heima borðaði ég vel, um kvöldið fórum við út að skoða miðbæinn með steinþökum og búðum með fallegum búðargluggum. Á laugardögum fór

ég með mömmu á markaðinn, sem er stór hluti af miðstöðinni, þegar ég fór úr vinnu um hádegisbil. Við keyptum efnið til að búa til kápu fyrir mig. Það var ferningur. Ég vígði það með því að prýða í miðnæturmessu um jólin. Í stuttu máli, farsælt líf.

Karnival kom. Við mættum með fjölskyldu nálægt veislunni í Galletti leikhúsinu. Það var draumur að sjá grímuball innan um leikmyndir af fosfórljósum.

Laugardaginn eftir þegar ég stóð upp var eitthvað að. Ég var að gráta vegna þess að mamma hafði ekki gefið mér San Pellegrino magnesíuna. Frændi hans kom frá Martigny. Hann borðaði hádegisverð með okkur. Síðdegis leið mér undarlega, það virtist sem hamingjan væri að taka enda. Pabbi fylgdi frændanum í lestina, svo fengum við okkur að borða.

Við fórum ekki út að ganga um kvöldið. Pabbi sagði við mömmu: "Ég ætla að heimsækja vini á barnum." Um 22:00 sneri hann aftur heim stynjandi og andköf með fölt andlit, steindauð af miklum verkjum í brjósti. "Teresa, undirbúið mér kamillute". Á meðan pabbi andaði í rúminu hljóp ég með frænku til að hringja í lækni í 50 metra fjarlægð. Hann kom strax, en í millitíðinni var pabbi hættur að lifa. Við fengum síðar að vita að ósæðin hefði sprungið. Það hefði samt ekkert verið að gera, pabbi fór í gegnum himnahliðið og flaug til himna. Það var 17. febrúar 1951. Alla nóttina starði ég á hjálparvana líkama föður míns. Höfuðið á mér snérist, blanda af mígreni og svima sem næstum tók mig burt úr herberginu þar sem allir hlutir urðu hatursfullir vegna þess að þeir urðu vitni að óréttlátum dauða. Ég hætti aldrei að hugsa um föður minn og þau grimmu örlög sem höfðu beðið mín í Domodossola, tárin gátu ekki lengur runnið úr augunum á mér því þau voru orðin þurr af gráti. Þann Guð sem ég hafði ímyndað mér við brottför mína í töfrandi ljósi á Messinasundi, hvar var hann að fela sig? Hvers vegna hafði hann yfirgefið okkur? Hvers vegna hafði hann blekkst mig svona mikið? Hvers vegna var það nú þegar ég hafði fundið föður minn að hann var tekinn frá mér að eilífu? Hver var tilgangurinn með þessum harmleik? Nú þegar Guð hér í Domodossola virtist öðruvísi, fjarlægur, fimmtugur, virtist hann gerður úr myrkri, fimmtugur og

óáþreifanlegur, bitur, Guð sem ég vissi ekki lengur hvort ég ætti að treysta aftur eða hunsa hann það sem eftir lifði daga mína. Nætur og nætur þagði ég, vakandi með augun spennt í myrkrinu, næstum í þeirri von að þegar dagurinn kæmi myndi allt fara aftur eins og það var áður. Á þessum erfiðu dögum, þar sem fjölskyldan mín var á brúninni, áttaði ég mig á því að himnaríki var enginn staður fyrir litlar stúlkur.

Einn af þessum nóttum, árla morguns, féll ég niður og eftir kvalafullan svefn sökk ég í ljúfan draum: Ég fann mig á vatninu, þá birtist faðir minn mér með augun og andlitið á kafi í himnesku ljósi. Nú þjáðist andlit hennar ekki lengur og það var aftur fallegt. Hann brosti blítt til mín, tók í höndina á mér, faðmaði mig og byrjaði að tala við mig. "Barnið mitt - sagði hann - það sem ég vil segja þér núna er ástin mín, allt það góða sem ég vil þig. Aðstæður hafa gert það að verkum að við þekkjumst ekki. Ég sé mjög eftir því að hafa ekki séð þig vaxa úr grasi..." .

Stundum hugsa ég um þann draum og um síðustu ferð mína, ég hugsa um hvenær Drottinn mun kalla á mig, mér finnst gaman að ímynda mér að þegar ég fer yfir dyr himinsins bíður pabbi minn eftir mér, klæddur eins og þá nótt sem hann fór með mig til kvikmyndahús: með honum höfum við ýmislegt að segja hvort öðru, við verðum að halda áfram því samtali að eilífu truflað þessa köldu febrúarkvöldi. Það væri besta leiðin, held ég, til að hefja nýjustu ferðina mína.

Mamma sat eftir í örvæntingu með fjögur börn og engan lífeyri því pabbi var einfaldur skósmiður. Allur kuldinn og allur sársauki í heiminum hafði komið yfir okkar fátæku brottfluttu fjölskyldu.

Langt frá landi okkar, fjarri lífi, vorum við sandkorn sem eyðimerkurvindinum blásið.

Mamma hafði misst sjálfa sig og alla sína sál. Hún var orðin tóm skel. Líkami hans var samdráttur eins og viðarbútur, hann hélt áfram að léttast og ráðvillt augnaráð hans, í fölu og svipbrigðalausum andliti, var fast í heilar mínútur í átt að fjarlægum punkti, í átt að gröf pabba. Hún var orðin eins og draugur sem var andsetinn af því að ómögulegt væri að gleyma. Ég skynjaði augnablikið sem hún myndi detta og sökkva í vonleysi án þess að

komast út. Ég reyndi að hrista hana, ég talaði við hana og reyndi að hressa hana við. Hlutverkin höfðu algjörlega snúist við: Það var dóttirin sem huggaði móður sína, sagði henni sögur til að búa hana undir að lifa án eiginmanns síns og hjálpa henni að gleyma. Ég, elsta dóttirin, var ekki enn orðin 15 ára.

Eftir matinn fór ég aftur í vinnuna hjá loðsmiðnum til að skrapa saman nokkrum lírum í viðbót. Það var ég sem reyndi að halda vonarloganum á lofti. En að lokum, mamma mín, ég veit ekki hvernig hún, kannski af krafti örvæntingar, á milli eins gráts og annars, tók allan heiminn á herðar sér og fór hægt og rólega aftur að vera saumakona, saumaði pils og sloppa. .

Tíundi kafli - Hin fagra tusa

Í maí sama ár veiddi litli bróðir minn mislinga og ég fékk hann líka, hafði ekki smitast sem barn. Þegar ég var í rúminu heyrði ég að mamma opnaði hurðina. Einhver hafði hringt bjöllunni. Svo heyrði ég rödd zizi og Micherillo. Ég hafði áhyggjur: áður höfðu þau aldrei farið með mig til Domodossola til að hitta foreldra mína og nú voru þau mætt. Þau dvöldu í um það bil viku en fóru síðan dálítið vonsvikin þar sem þau vonuðust til að ég myndi fara aftur til Sikileyjar með þeim. Í nóvember kom bréf með svörtum kantum. Mamma var brugðið og opnaði það, hönd hennar skalf. Ég sá hana gráta: zizi tilkynnti andlát afa Turi. Þeir höfðu fundið hann látinn í sveit Bordonaro 8. nóvember. Hann var 87 ára gamall. Árið eftir urðu önnur enn meiri vonbrigði, þegar rannsóknirnar leiddu fyrir tilviljun til dánarorsökarinnar vegna köfnunar með vasaklút í hálsinum, sem fannst við uppgröftinn. Brotið hafði verið framið af konu ásamt bróður sínum, nágrönnum í landinu, til að stela lífeyri upp á 11.000 lír. Þeir afplána síðar 24 ára fangelsi fyrir hana og 12 ár fyrir samkeppni.

Ég hélt áfram að vera leiður. Með litlum peningum komust 5 manns ekki af. Ungfrú Tilde mælti með falskri uppsögn svo ég gæti skráð mig hjá vinnumiðluninni. Ég fór oft að athuga hvort það væri einhver vinna en vonir voru litlar. Í apríl 1953 frétti ég að þær hefðu ráðið nokkrar stúlkur í

verksmiðju. Þeir höfðu enga þörf, feður þeirra höfðu þegar atvinnu. Svo ég fór á skrifstofuna til að mótmæla: Ég þurfti að vinna meira en hinir. Í maí kom ég loksins inn í verksmiðju þar sem framleidd voru teygjubönd, skóstrengir, bönd, rör fyrir rafmagnsvíra. Erfið starf með vikulegum vöktum 6-13 og 13-21. Í millibili fór ég líka til loðsmiðsins til að hækka launin mín og létta mömmu.

Ágúst kom. Fyrir hátíðirnar þurfti Comare Grazia að fara til Sikileyjar til að heimsækja aldraða móður sína. Ég ákvað líka að fara með Caterinu dóttur minni. Við lögðum af stað með lest til Mílanó og svo til Rómar, þangað sem við komum að kvöldi. Við þurftum að bíða í nokkra klukkutíma eftir lestinni til Sikileyjar.

Á stöðinni fundum við nokkra sambýlismenn, og þar á meðal dvergleikara frá Novara, Salvatore Furnari og hermann sem ég man ekki hvað heitir. Á meðan Signora Grazia hvíldi á bekk var okkur Caterinu boðið í göngutúr. Þeir fóru með okkur á Piazza Esedra til að borða mottarello. Það virtist byrja að lifna við.

Þegar lestin sem þegar var troðfull kom, flýtti Signora Grazia sér að fara af stað með tvær stórar töskur. Lestin hafði ekki stöðvast alveg og hún féll flat á teinunum. Katrín, ég og allur mannfjöldinn hrópuðum til eilífs föður þegar við drógum hana út fulla af marbletti en á kraftaverki lifandi. Hún neitaði að vera flutt á sjúkrahús. Eftir klukkutíma fór lestin. Fyrir hádegi komum við á Terme Vigliatore stöðina þar sem við tókum rútuna sem lá til Novara Sikileyjar, gestir zizi og Micherillo.

Þeir tóku á móti okkur sem heiðursgesti. Um nóttina, við öll þrjú í stóra rúminu, sváfum við Caterina ekki eitt augnablik. Signora Grazia var full af

sársauka. Sama kvöld kom á óvart: nokkrir ungir menn sömdu okkur með gítar og fiðlu, en Micherillo frændi, pirraður, lét þá hlaupa í burtu.

Móðir Caterinu eyddi mestum tíma í rúminu. Hún fór aðeins tvisvar út á tíu dögum til að heimsækja aldraða móður sína. Eftir hádegi fór ég að heimsækja skólafélaga mína og vini af rannsóknarstofunni. Einn daginn sá ég líka bekkjarfélaga sem kom til að knúsa mig. Hann hélt á reiðhjóli og ég bað hann að fara með mér í bíltúr. Á þeim tíma í Novara hafði stelpa á reiðhjóli aldrei sést. Um leið og Zizì komst að því, skammaði hún mig: "Þú ert orðin ugra, ég hef aldrei ímyndað mér svona hluti."

Aftur í Domodossola átti Signora Grazia erfitt með að jafna sig. Eftir það haust tóku liðverkir við. Hún varð bara hugrökk þegar hún fór með fjölskyldu sinni í veislu þar sem mér var líka boðið.

Ég fór aftur að vinna í verksmiðjunni og pelsgerðinni, en ég þurfti nýja reynslu. Dag einn þegar hann heimsótti sóknina San Gervasio og Protasio, leitaði Don Giuseppe Benetti til mín til að spyrja mig nokkurra spurninga. Ég trúði honum allar sorgir mínar. Hann hvatti mig og sagði mér: „Komdu í ræðustól á sunnudagseftirmiðdegi. Þar finnur þú forseta kaþólskra aðgerða, ungrú Germana, sem mun kynna þig fyrir stelpunum og gefa þér mörg góð ráð“. Ég fann mig strax vel: með smá feimni fór ég að eignast vini. Ég var hræddur um að geta ekki talað en með hjálp Guðs komst ég yfir fyrstu erfiðleikana. Ég naut þess að lesa dagblað samtakanna þar sem ég dáðist að stofnandanum Armida Barelli: þökk sé henni hafði líf mitt batnað. Þegar vaktin í verksmiðjunni leyfði það fór ég í morgunmessu klukkan 7, þar sem ég hitti Don Benetti, sem ég taldi andlegan stjórnanda minn. Á sunnudaginn hafði ég boðið mig fram til að eyða klukkutíma við blaðamannaborðið góða fyrir framan kirkjuna. Seinna buðu þeir mér að ganga í stjórn ACLI. Með allar þessar skuldbindingar fannst mér ég mikilvæg og uppfyllt.

Verksmiðjufélagarnir dæmdu mig ofstækisfullan, en mér fannst ekkert óþægilegt, þvert á móti bað ég fyrir þeim og hringdi í þá aftur þegar þeir, áður en þeir byrjuðu á vaktinni, töluðu orðljótt í búningsklefanum.

Ellefu kafli - Postulínsandlit

Einn sunnudag í sumar skipulagði forseti Azione Cattolica Germana ferð til fjalla. Með litla peningana sem ég átti eftir gat ég borgað ferðagjaldið. Við komum með rútu til Goglio, síðan með kláfi til Alpe Devero og svo gangandi til Crampio. Ég velti fyrir mér fegurð fjallanna sem eru þakin blómum: rhododendron, smjörbollur, villtar brönugrös. Bláber til að gæla við. Skálar með steinþökum og viðargluggum með skærrauðum og bleikum pelargoníum hangandi í gluggakistunum. Ég spurði Germanu hvar vegurinn endaði. „Þegar við erum þreytt stoppum við í nesti“. Um klukkan 13 stoppuðum við til að drekka tæra vatnið sem lækkar úr steini í átt að dalinn. Eftir að hafa borðað, beðið og sungið gengum við til baka. Ég skalf af gleði: Ég hafði aldrei eytt svona fallegum degi. Heima sagði ég mömmu allt og sá hana brosa.

Af og til fékk ég póst frá vini mínum á Sikiley: hann bað mig um að finna sér vinnu í Domodossola svo við gætum hist. Ég var mjög ringluð en ánægð með að einhver væri ástfanginn af mér. Það var líka strákur frá Domodossola, en mér líkaði ekki við hann: á morgnana drakk hann grappaskot og kinnar hans voru alltaf rauðar.

Morgunhugleiðingarnar vísuðu mér leiðina í klaustrið, en á sama tíma líkaði mér við börn og hugmyndina um að stofna fjölskyldu. Ég fól mig að vilja Guðs.. Ég eyddi sunnudagseftirmiðdegi í ræðustól að skipuleggja vikuleg trúfræðsluverkefni með vinum mínum. Suma sunnudaga fórum við í ræðumenn í nágrennabænum. Rútuferðin truflaði mig en hugrekkið sigraði smá sársauka.

Þann 1. maí 1954 skipulögðu ACLI og ræðumenn ferð: Pílagrímsferð til helgidóms Madonnu di Oropa á morgnana og samkomu hjá heiðursprestinum í Biella síðdegis. Ég var einn af þeim fyrstu til að skrá mig með vinkonu minni og kærastanum hennar Pierino. 2 rútur fullar af ungu fólki fóru. Þar á meðal var feiminn ljóshærður strákur sem ég hafði séð einhvers staðar áður. Það var í raun hann: starfsmaður byggingarfyrirtækisins þar sem ég var vanur að hringja í viðskiptavini loðsmiðsins. Pierino kynnti hann fyrir mér: hann var frændi hans. Á daginn fór hann aldrei frá mér með augun. Þegar ég kom heim sagði ég mömmu frá því. Kvöldið eftir sá ég hann undir svölunum á herberginu á fyrstu hæð. "Mamma, mamma, komdu og sjáðu: þarna er strákurinn sem ég hitti í Biella". Og hún með hálfu brosi: "Það er augljóst að hún er að kurteisa þig." Kvöldið eftir, þegar ég fór út með nágranna, fann ég hann fyrir framan mig. Feiminn spurði hann hvort hann mætti koma með okkur. Dálítið hikandi þáði ég það. Við brutum ísinn með því að spjalla um hitt og þetta. Eftir síðdegisvaktina í verksmiðjunni tók hann mig heim. Kvöld eitt fór ég með hann til að kynna hann fyrir móður sinni sem tók mjög vel á móti honum. Í frístundum sínum sótti hann ræðuna. Á þeim tíma voru strákar og stúlkur aðskilin, aðeins í lok fundarins gátu þau hist. Við sóttum líka fundi ACLI.

Þó móðir mín hafi komið frá Sikiley, þar sem tveir strákar sem elskuðu hvorn annan gátu ekki farið einir út, treysti hún okkur og við hófum rólega ferð. Giuse sagði mér að hann hefði hitt pabba minn: til að safna pening, þar sem hann var 4 börn og aðeins pabbinn sem vann, sem krakki gerði hann nokkur erindi fyrir fjármálamenn kastalans nokkrum skrefum frá húsinu sínu. Stundum fór hún með skóna þeirra til pabba til að gera við. Ég hlustaði með ánægju.

Hann sagði mér annað: Þegar ég fór í gegnum Róm 16. september 1950 til að ná til Domodossola hittumst við nánast. Giuse, eins og ég kalla hann enn, var kominn á reiðhjóli fyrir hið heilaga ár. Ævintýralegt ferðalag: hann hafði yfirgefið Domodossola ásamt presti úr dalnum sem hjólaði hratt með fjallastígvélum. Það var nánast ómögulegt að fylgja honum eftir. Hann stoppaði aðeins þegar hann sá einhvern matjurtagarð til að fá sér

salat. Á miðri leið var Giuse einn eftir. Á leiðinni fann hann verslunarmann með gamalt reiðhjól fullt af drasli til að selja. Þeir héldu félagsskap upp til Rómar.

ágúst kom. Verksmiðjan var að loka vegna frís og ég ákvað að fara og sjá Rósu systur mína sem var í hæðunum við Mergozzo-vatn til bata. Ég bað nunnurnar sem ráku húsið að stoppa mig í nokkra daga. Ég var nýbúinn að nefna þessa hugmynd við Giuse. Það voru aðrar stúlkur í húsinu í fríi. Þar á meðal snyrtifræðingur frænka nunnu. Að morgni 15. himnahátíðar kallaði hann okkur í herbergið sitt eftir messu til að æfa okkur. Hún fyllti andlit okkar með ýmsum kremum, maskara og varalítum: við litum út eins og vaxstytur. Í hádeginu hringdi nunnafrænkan í frænku sína: það var ekki þannig að hún kom svona fram við okkur.

Síðdegis, þegar ég horfði á vatnið úr glugganum, sá ég Giuse birtast. Ég vildi ekki láta sjá mig með þetta postulínsandlit. Þegar hann sá mig við dyrnar, þekkti hann mig næstum ekki. Ég baðst afsökunar og útskýrði að þetta hefði verið tilraun og hinar stelpurnar hefðu líka breyst. Eftir hádegi gengum við í garðinum við húsið. Undir kvöld kvaddi hann mig: "Sjáumst bráðum, í Domodossola, en með hreint og ferskt andlit eins og áður".

Tólfti kafli - Fjólur

Þegar þessar tvær vikur í fríinu voru búnar fór ég aftur að vinna í verksmiðjunni á vaktinni klukkan 13 til 21. Þegar ég var að þræða spólurnar í spindla vélanna hugsaði ég um Giuse en á sama tíma gerði ég það ekki. Langar virkilega að sjá hann. Klukkan 21 hringdi sírenan og hjartað mitt fór að slá. Eftir að hafa stimplað skjalatöskuna, þegar ég kom út um hliðið, sá ég reiðhjól í hálfmyrkrinu. Það var í raun hann: hann kom í áttina að mér, horfði feimnislega í andlitið á mér og sagði: "Mér líkar við þig svo einfalt". Hann lét mig setjast á tunnuna á hjólinu og keyrði mig heim. Við skiptumst á einfaldri góða næturkveðju. Þetta gerðist nánast á hverjum degi. Á sunnudagseftirmiðdegi fórum við í nokkra hjólatúra í nærliggjandi þorpum. Dag einn fór hann með mig heim til sín til að kynna mig fyrir föður sínum og móður, tveimur systur og bróður. Smátt og smátt kynnti hún mig líka fyrir frændum sínum og frændum sem vini.

Þegar mamma sá okkur af svölunum lét hún okkur fara upp í húsið. Á meðan hún hafði gaman af þessum dreng var ég mjög óákveðin. Þann 8. desember, dag hinnar flekklausu getnaðar, nafnadaginn minn, hringdi bjallan. Það var blómabúðin sem rétti mér slatta af rauðum nellikum. "Mamma, Giuse sendi mér kveðjur!". Þvílík vonbrigði að opna kortið: það var ekki hann, heldur hitti 14 ára drengur fyrir tilviljun. Það stóð „Ég elska þig“ með undirskrift. Kannski hélt hann að ég væri á hans aldri.

Á aðfangadagskvöld birtist Giuse með stóran litaðan vasa fullan af súkkulaði og kveðjukort. Ég þakkaði fyrir og við fórum saman í

miðnæturmessu. Þegar hann kom heim sagði hann við mig: "Á morgun verð ég að fara með fjölskyldunni í hádegismat hjá ættingjum. Við sjáumst aftur í Santo Stefano". Að morgni 26. sagði ég við móður mína: "Ég mun ekki fara út með stráknum lengur, ég skal gefa honum vasann aftur, ég vil ekki skuldbindingar". Og hún með ströngu augnaráði: "Þú ert klikkuð, þú hefðir getað gert það ef ég hefði ekki þegar borðað súkkulaðið".

Næstu dagana kom Giuse eins og venjulega að sækja mig í vinnuna. Á veginum gangandi eða á tunnunni á hjólinu talaði ég varla við hann. Á gamlársdag 1955 fór ég í messu. Hann var þarna líka og keyrði mig að lokum heim. Við dyrnar sagði hann við mig: "Má við vita hvað þú hefur í huga til að láta mig þjást svona?", og tár rann út fyrir hann. Þessi dropi flæddi yfir vasann og ég brosti honum. Hann gaf mér koss og sagði: "Í hádeginu sæki ég þig til að fara á vesper á Golgatafjalli. Eftir vesper verður kvikmynd sýnd í ACLI klúbbnum". Ég þáði og við kvöddumst. Ég tilkynnti það heima og mamma sagði glöð: "Þú myndir aldrei finna svona góðan dreng aftur".

Klukkan 14.00 lögðum við af stað til Golgata eftir múlabrautinni með kapellunum á Via Crucis. Einu sinni í helgidóminum sungum við vesper og eftir blessunina fórum við í klúbbinn. Ég man ekki titilinn á myndinni, en hún var mjög leiðinleg, svo ég stakk upp á því að við færum aftur til borgarinnar í Catena bíóið, þar sem við gátum notið betri myndar, sem heitir "Violette".

Í apríl, þegar við ferðumst um Vigezzo-dalinn og Centovalli með litlu lestinni, fórum við með foreldrum hans á blómafljótahátíðina í Locarno. Við hittum guðföður Giuse sem kynnti mig sem „kærustu“. Hann stakk höndum sínum í vasa og tók 10 svissneska franka úr veskinu sínu, gaf Giuse þá og sagði "Jæja, hvenær ætlaðu að gifta þig?". Við horfðum á hvort annað, við höfðum aldrei talað um það.

Næstu daga byrjuðum við að rækta hugmyndina um hjónaband. Við ræddum það líka heima. Mamma gladdist en á sama tíma voru fáir fjárhagslegir möguleikar. Smám saman keyptum við sængurföt og lín. Við höfðum engar sérstakar þarfir. Við fórum að leita að lítilli og hóflegri íbúð.

Við fundum hann í hinu forna Mottahverfi og ákváðum því brúðkaupsdaginn: mánudaginn 19. september. Ég fór með mömmu í Panzarasa vefnaðarvörubúðina til að kaupa blúnduna fyrir brúðarkjólinn og fór með hana til Signoru Tilde, loðfeldinn, sem hafði alltaf lofað mér að hún myndi gera hann af ást.

Í ráðhúsinu fyrir hjónabandsbann þurfti mamma að skrifa undir vegna þess að ég var enn undir lögaldri. Jafnvel foreldrar Giuse voru ánægðir. Í sókninni sagði Monsignor Pellanda okkur falleg hvatningarorð: "Vertu alltaf hógvær með svo mikilli trú að takast á við gleðina og sorgina sem lífið býður okkur upp á. Ég mun leyfa þér að finna rauða hlauparann meðfram kirkjuskipinu".

Við þurftum að útbúa listann yfir ættingja og vini til að afhenda brúðkaupsgjafir eins og venjulega. Mjög fáir gestir. Móðir Giuse sagði „Tveir í hverri fjölskyldu“. Með og við náðum við 35 manns. Vottar valin: frændi Carmelo di Giuse og fyrir mig Pierino, arkitekt fundarins okkar. Viku fyrir brúðkaupið undirbjó ræðumenska karlanna undir forystu Don Giuseppe Briacca veislu fyrir okkur. Meistari Furiga málaði kveðjumynd á töfluna og bjó til pergament með vinalistanum. Þar var líka borð klætt með kökum og gosi. Það hafði aldrei verið svona veisla í ræðustólnum. Verið var að gera upp háskólakirkju heilags Gervasio og Protasio og gangstéttin var full af rústum og grjóti, en nokkrar viljugar konur gerðu sitt besta til að hreinsa hana til heiðurs Giuseppe og Concetta.

Þann 16. september komu Zizi og Micherillo, fluttu vegna þess að Concettina var að gifta sig og hann þurfti að fylgja henni að altarinu í stað föður hennar sem var ekki lengur þar.

Á meðan bárust nokkrar litlar gjafir: kaffikanna, kaffikvörn, lítil líkjörglós, undirskálar og hnífapör frá ættingjum og vinum sem höfðu fengið greiðann, eldhúsáhöld frá Pierino og frændum hans. Women's Catholic Action gaf okkur náttborðsmynd með heilögu fjölskyldunni, aðstoðarmanninum Don Benetti dásamlegum grænum vasa fyrir blóm með silfurskreytingum.

Kvöldið áður var langt. Mér varð hugsað til mömmu sem sat eftir með þrjú börn sem voru enn ung og með lítið úrræði. „Þú hefur litla trú, kenndi ræðuskólinn þér ekki að það er alltaf forsjón í lífinu?“ sagði ég við sjálfan mig. Mánudaginn 19. fór ég á fætur klukkan sjö. Signora Tilde mætti í blúndukjólnum. Hún klæddi mig og lagaði blæjuna sem ég hafði keypt í Mílanó. Klukkan 9 kom leigubíllinn til að fara með mig í kirkjuna. Ég var ringlaður, ég fann haf af fólki sem fylgdist með mér. Giuse var þegar við altarið og beið eftir mér með vönd af appelsínublómum, í fylgd Rósu systur sinnar því móðir Olimpia hefði verið of spennt fyrir því að fyrsta barnið hennar giftist. Ég gekk til liðs við hann í fylgd Micherillo frænda á rauða dreglinum.

Messa hófst. Monsignor Pellanda var líka spenntur. Ég minnst hvetjandi predikunar, blessunar hringanna, loforðsins um ævilanga trúmennsku og í lok athafnarinnar, undirskriftanna. Þegar ég fór setti móðir Pierinos, sem á þeirri stundu líka varð frænka mín, merki kvenna Azione Cattolica á brjóst mitt.

Prettánda kafli - Nýtt líf

Eftir helgihaldið í kirkjunni fylgdu veitingar á Grandazzi barnum í via Castellazzo. Á milli koss og annars fengum við fordrykk fyrir gestina með pizzum og bakkelsi. Kveðja og sérstakur koss til tengdaforeldra Olimpiu og Armando sem höfðu farið með mömmu til að ná í ferðatöskuna, hlupu síðan á stöðina til að ná lestinni klukkan 12.15 fyrir brúðkaupsferðina.

Mamma grét sárt. Við gengum inn í hólfið. Stöðvarstjórinn tilkynnti brottförina með flautunni sinni á meðan við Giuse halluðum okkur út um gluggann til hinstu kveðju. Ævintýri lífs okkar hófst.

Einu sinni í Flórens gengum við í átt að hótelinu sem Signora Tilde, loðfeldurinn, gefur til kynna. Við stóra innganginn tók á móti okkur smá tónlist, síðan leiddi þjónninn okkur inn í herbergið á þriðju hæð. Fyrir okkur var allt nýtt, jafnvel að sofa í hjónarúmi.

Fyrsta daginn heimsóttum við borgina, þann seinni fórum við á Piazzale Michelangelo þar sem hægt var að virða fyrir sér alla Flórens. Við tókum nokkrar ljósmyndir: Myndavél Giuse með filmurúllu gat tekið átta svarthvítar myndir.

Á þriðja degi er farið til Rómar. Hótelið var hógværa því peningarnir sem voru lagðir til hliðar með fórnum urðu að duga. Við stoppuðum í nokkra daga til að heimsækja basilíkurnar fjórar sem Giuse hafði séð á hinu heilaga ári og Trevi gosbrunninn. Við fórum líka aftur í Esedra gosbrunninn, þann fræga kvöldið 1953 þegar Signora Grazia hafði fallið undir lestinni.

Það var kominn tími til að fara til Sikileyjar. Eftir langt ferðalag kom lestin til Kalabríu og loks sáum við til Sikileyjar frá Villa San Giovanni. Giuse naut þessara augnablika: lestinni var hlaðið á ferjubátinn, Madonnina efst við innganginn að höfninni í Messina.

Á stöðinni beið frændi Carmelo, bróðir móður, eftir okkur ásamt konu sinni Gaetana og dætrum Rosettu og Antonietta.

Þeir tóku á móti okkur eins og tveir prinsar. Við stoppuðum í tvo daga í að heimsækja Messina: dómkirkjuklukkuna sem ég hafði séð sem barn, Madonna di Montalto og fleiri mjög falleg torg.

Það var aðeins einn galli á því húsi: um kvöldmatarleytið klæddu frændur og frændur sig upp og í stað þess að setjast við borðið sögðu þeir: „Við skulum fara í göngutúr meðfram sjónum“. Ég og Giuse, sögðum upp, fórum út svalir. Um 23:00 fórum við heim og frænka fór að elda. Eitt kvöldið setti hann sniglana með skelinni í sósuna, en það sem skiptir máli er væntumþykja, ekki vanir.

Á þriðja degi fylgdu þeir okkur í lestina með nokkrum tárur. Micherillo frændi var á Terme Vigliatore stöðinni með leigubílstjóranum til að ná til Novara. Zizi, zia Maricchia og zia Peppina biðu okkar í þorpinu. Svo virtist sem prinsarnir í Domodossola væru að koma.

Daginn eftir fórum við til Badiavecchia til að heimsækja föðurömmu okkar Concettu og föðursystur, systur og bræður. Á litla torginu með tóbaksbúð ömmu minnar voru saman komnir margir íbúar sveitarinnar sem þekktu mig sem barn og kölluðu upphátt á annað fólk: "Concettina er komin með manninn sinn!"

Kossar, faðmlög, roðinn andlit. Mér fannst þetta vera draumur. Það voru nákvæmlega fimm ár síðan ég fór úr landi.

Tveimur dögum síðar létum við leigubílstjóran „Cauzi i Lupu“ fara með okkur til Taormina. Í hádeginu fór hann með okkur á veitingastaðinn þar sem okkur var boðið upp á hvíta hanska. Ég og Giuse horfðum hvort á annað til að segja: "Mun peningarnir nægja okkur?". Eftir að hafa

heimsótt Taormina og síðan Castelmola undir rigningu, fórum við undir kvöld aftur til Novara, þreyttir en sáttir.

Daginn eftir var þegar kominn tími til að fara aftur til Domodossola. Skuldbindingar hins nýja lífs biðu okkar.

Fjórtáni kafli - Fyrstu hreiður okkar

Þó ég hefði þegar lagt af stað í ferðina til Domodossola '50 og '53, var eins og ég hefði farið í fyrsta skipti: Ég var á leið í nýtt líf fyrir tvo.

Eftir að hafa farið um borð í lestina á ferjubátnum fórum við upp á verönd til að sjá Madonnina hafnarinnar og Sikileyjar reka hægt í burtu.

Með tárur snerum við aftur að vagninum, settum á trébekkina. Þá voru engar kojur.

Þegar kvöldið kom fórum við að blunda með hálsinn hangandi niður. Stundum stóðum við upp til að horfa út um gluggann. Á mikilvægum stöðvum tilkynnti stöðvarstjórinn hátt í nafni borgarinnar. Í Napólí, á gangstéttum, voru "guaglioni" sem seldu pizzur. Slegin báðu þeir ferðalangana fyrst að gefa sér peningana, síðan fór lestin aftur og þeir sátu eftir með peninga og pizzu.

Hægt og rólega vorum við að nálgast Mílanó. Í lestinni til Domodossola upplifði ég tilfinninguna sem ég hafði upplifað í fyrsta skipti 5 árum áður: Maggiore-vatn, Ossola-fjöllin, steinþökin. Í þetta skiptið ásamt Giuse eiginmanni mínum. Um hádegisbilið komumst við á áfangastað.

Mamma og pabbi Giuse Armando biðu eftir okkur. Það var veisla: ef þeir gætu hefðu þeir látið bjöllurnar hringja.

Fljótlegur hádegisverður með mömmu Olimpiu og hvíla svo í nýja hreiðrinu okkar í Motta hverfinu. Daginn eftir hélt ég áfram að vinna í verksmiðjunni og Giuse sneri aftur á byggingarsvæðið.

Hugur minn fór til mömmu vegna skorts á stuðningi, en andlegi stjórnandinn minn Don Benetti hvatti mig til að biðja og fullvissaði mig um að margir elskuðu hana. Stundum fórum við Giuse í hádegismat heima hjá henni og hún naut þess. Á meðan hafði ein systir mín fundið vinnu við að leggja sitt af mörkum með nýjum stuðningi til fjölskyldunnar.

Stuttu seinna tilkynntum við mömmu, mömmu Olimpiu og pabba Armando að þau yrðu afi og amma í júlí.

Ég var farin að finna fyrir óþægindum á meðgöngu en vinnuskyldan kallaði. Þá var verkafólk ekki varið eins og nú. Giuse tókst að finna betri vinnu en á byggingarsvæðinu utandyra: Lítil verksmiðja með viðarhluti eins og innstungur fyrir tunnur, verkfæri til að losa um ullartindi og jafnvel „paungi“ (viðarsnúða). Á fimmta mánuði hófum við skoðunarferð um verslanir í leit að kerrunni fyrir verðandi nýburann. Breiddin var alltaf meiri en inngangshurðin og við þurftum að ákveða að flytja húsið.

Þá voru engar umboðsskrifstofur, við fórum að spyrja hér og þar. Providence leyfði okkur að finna íbúð á annarri hæð í húsi í Via Scapaccino, rétt við hliðina á verkstæði loðsmiðsins.

Á stuttum tíma skipulögðum við flutninginn. Við vorum ekki lengur í miðbænum, heldur ekki langt, nær vinnustaðnum mínum.

Mánaðarleiga var 8.000 lír, mikið fyrir okkar lágu laun, en íbúðin var notaleg og björt. Í garðinum gætum við líka haft nokkra fermetra af landi þar sem hægt er að rækta ilmandi jurtir og blóm, ástríða mín.

Tökum á móti lyklunum við hreinsuðum upp herbergin og klæddum gluggana upp með fallegum gardínum með valances og blúndugardínum í eldhúsinu. Eftir flutninginn gekk lífið sinn vanangang. Maginn á mér kom meira og betur í ljós. Einn daginn spurði kollegi mig hvenær ég kæmi heim í fæðingarorlof og ráðlagði mér að fara til kvensjúkdómalæknis. Svo ég pantaði tíma einslega. Læknirinn skammaði mig næstum því fyrir að bíða of lengi: "Þú getur ekki unnið eftir sjötta mánuðinn og þú ert nú þegar á sjöunda mánuðinum: þú tókst áhættu". Daginn eftir afhenti ég skjalið á skrifstofuna og afgreiðslumaðurinn sagði líka að ég væri barnalegur.

Á meðan var ég að undirbúa sængina með því að þrjóna peysur, skyrtur, skó og bleiur úr gömlum lakum sem mamma gaf mér.

Við fórum líka að kaupa kerruna sem ég hafði útbúið með lakum sem ég saumaði út í hlutlausum litum, án þess að vita hvort þetta væri strákur eða stelpa. Loksins, að kvöldi 2. júlí, brast vatnið og með ferðatöskuna pakkaða

var lagt af stað gangandi á spítalann. Kvensjúkdómalæknirinn sem hafði skoðað mig sagði Giuse að hann gæti farið heim. Fæðingin var nýbyrjuð og tók um 20 klukkustundir. Daginn eftir fór hún aftur í fæðingu á meðan ég beið enn á fæðingarstofunni.

Á einum tímapunkti fæddist drengur og fór hjúkrunarkonan að segja föður barnsins frá, sem næstum veiktist af tilfinningum. Eftir klukkutíma gat hann knúsað fyrsta barnið okkar, kallaður Armando eftir afa sínum. Eftir nokkrar klukkustundir voru ömmur og ömmur, frændur og frændur líka látnir vita. Það leit út fyrir að vera fyrsta barnið í heiminum.

Fimmtáni kafli - Við þökkum Guði...

Nokkrum tímum eftir fæðinguna komu hjúkrunarfræðingarnir á fæðingardeildinni með þessa skepnu af holdi og blóði í rúmið mitt. Þeir festu það við brjóstið á mér. Annað en tuskubrúðuna sem Zizi hafði búið til handa mér sem barn.

Þá var sjúkrahúsdvölin ein vika. Áður en heim var komið fór fólk í sjúkrahúskirkjuna til „hreinsunar“, blessun prestsins.

Á deildinni var allt tilbúið til að fara heim en ég var farin að svima. Ljós móðirin prófaði hitastigið mitt: 39. Við dúkkan þurftum að hætta í tvo daga í viðbót. Loksins fimmtudaginn 12 næstum gróinn fórum við heim. Sunnudaginn 15. var Armando fluttur í nýja barnavagninum í skírnarfontinn með föður sínum Giuseppe, vinkonu sinni Mariuccia guðmóður og guðföður Basilio, vini ræðumanna. Ég hafði ekki ánægju af því að vera viðstaddur viðburðinn því öldungarnir ráðlögðu í hjátrú að vera heima. Ég lét mér nægja að útbúa smá hressingu.

Lífið sem þríhyrningur var öðruvísi en mér gekk nokkuð vel. Ég var með mikla mjólk, barnið var að stækka og ég fór með hann á æskustöðina í hverri viku í skoðun.

Í lok þessara tveggja mánaða hóf ég því miður aftur störf í verksmiðjunni. Þá voru engir leikskólar. Ömmurnar höfðu samþykkt að annast hann í viku hver.

Þegar ég vann klukkan sex áður en ég fór í vinnuna pakkaði Giuse henni inn og fór með hana á áfangastað. Ómeðvitað þjáðist þetta barn og ég grét með honum.

Því miður gat ég ekki sagt upp vinnunni minni. Hægt og rólega, með trú, héldum við áfram þriggja leiða ferðinni: fyrstu máltíðirnar, fyrstu skrefin voru dásamlegir hlutir. Á fyrsta degi leikskólans fann Giuse loksins betur borgaða vinnu. Í nokkur ár var hann húsvörður í grunnskóla, síðan var hann kallaður í Ráðhúsið til að gegna embætti sáttasemjara.

Þannig skapaðist gluggi til að yfirgefa starf mitt í verksmiðjunni og helga mig barninu á meðan ég beið eftir að gefa honum litla bróður. Þann 17. ágúst 1962 var okkur fagnað við fæðingu annars barns okkar. Luciano var ljós á hörund með ljóst hár, andstæða Armando. Ævintýri. Sunnudaginn 26. var hann skírður með Giuse föður sínum, Mariuccia frænku sinni og Antonio bróður guðföður Giuse. Aftur varð ég að vera heima. Eftir fæðingarorlofið hætti ég í vinnunni til að helga mig tveimur fallegum börnum.

1. október 1962 byrjaði Armando með bláa svuntu og tösku á öxlinni í fyrsta bekk. Við fólum það kennara Leopardi að fá nokkur tár.

Á sama tíma kallaði borgarstjórinn í Domodossola Giuse og bauð honum gistingu á annarri hæð ráðhússins, sem stóð laust þegar sendiboði sveitarfélagsins lét af störfum. Á nokkrum dögum skipulögðum við flutninginn. Í miðbænum höfðum við öll þægindi. Um kvöldið, lokaði dyrunum miklu, við vorum höfðingjar borgarinnar. Við gátum vel horft á sýnikennsluna af svölum skrifstofu borgarstjóra. Frá gluggum okkar sáum við hluta af markaðnum með aldagamla hefð.

Á meðan var Luciano að stíga sín fyrstu skref: hann var orðinn lukkudýr borgarstarfsmanna.

Til að bæta við laun Giuse langaði mig að finna upp vinnu. Ég byrjaði að klæða glugga, rúm og kotta fyrir vini. Orðið breiddist út og því varð ég "tjaldakonan". Giuse í frítíma sínum lærði að undirbúa samsetningu gardínustanganna og þakka Guði fyrir að við gætum notið þægilegra lífs.

Þann 1. október 1968 byrjaði Luciano einnig í skóla hjá kennaranum Luisa Cerri.

Tíminn leið hratt. Á sumrin fórum við í frí um Ítalíu með útilegutjaldið. Stundum allt að Sikiley til heimabæjar míns.

Í júlí 1973 vorum við í útilegu í Val d'Aosta og ég fór að fá fyrstu einkenni þungunar. Þann 16. febrúar 1974 kom litla systir Daniela til Armando sem var tæplega átján ára og Luciano sem var tólf ára. Það var karnival og fólkið sem horfði á bleiku slaufuna á Ráðhúsdyrunum hélt að þetta væri

grín. Sóknarpresturinn ráðlagði okkur að halda upp á skírn á páskanótt, guðmóðir Gianna vinkonu okkar og guðfaðir af eignuðum frænda Benito.

Gleymdu hjátrúnni, að þessu sinni tók ég líka þátt í viðburðinum aðfaranótt 13. apríl. Daginn eftir í ræðustólnum voru hundrað gestir í veitingar.

Daniela er líka orðin fullorðin og við erum orðin gömul. Börnin okkar þrjú hafa gefið okkur 7 barnabörn: Stefano, Virginia, Greta, Lorenzo, Rebecca, Letizia og Matteo.

Sagan er að enda. Þann 19. september 2015 fögnuðum við Giuse 60 ár saman.

Við þökkum Guði, frúnni okkar og öllum þeim sem elskuðu okkur.

Mazza Concetta Maglio, fædd í Novara di Sicilia 18. apríl 1936.

Vísitala

1. Föðurheimilið
2. Út af þessum heimi
3. Leika í sandinum
4. Olía, kóngulóarvefur og illa augað
5. Uglurnar
6. Vossia fyrirgefðu mér (Starlight)
7. Emilía
8. Flug svalanna
9. Dyrnar til himins
10. Hin fallega túsa
11. Postulínsandlit
12. Fjólur
13. Nýtt líf
14. Fyrstu hreiður okkar
15. Guði sé lof...

